

Sell heron

Hans Wafar 1875
Stustil.

~~Stacion~~
20. VIII 34.

MS 3703

Ex. 2219

Dh ja meije mannu / Jssand JEsus Kristus / seft et Oddang Jlmaga om sanu / sinno töttelekko Sönnä / seddä Zummalikko wallosa Künält ärrälasko meije man ärräkistu / parhela selsinatsel hirmsal nink häddälitkul Ujal. Anna meile kindmät Utku / et meije sinno Sönnä nink pühhä Saakramente puhaste woime pidä dädä / meije Surma Tunni. Amen.

Zummal Jssä önnistago nink hoitko meid. JEsus Kristus töstko omma Palget meije päle / nink olgo meile armolit.

Zummal pühhä Wain töstko omma Palget meije päle / nink andko meile omma Rahho.

Zummala Rahho / kumb törgemb om / eufit Moistus / hoitko meije Soämäd nink Weeld / Kristusse JEsusse sissen.

A M E N.

Onsa Sutri

Waste-Sppus,

Lühhidelt

Bühhä Kirja perrá árrá-
selletetu / nink Küssimisse nink
Kostmisse kombel kofkosäetu.

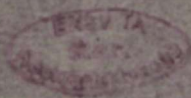
Summalalle Auvous / nink temä
Tarto-Ma Koggodusse Tullus.

Cum Gratiâ & Privilegio Sac, Imper, Majeft, Rusf,

R I B A /
Bey Samuel Lorenz Frölich, Anno 1741.

RE 3707

Elev 2219

I.

Siina näet eggä päiwä ni paljo Ünnetust ja mõn-
da Willit just sündiwät/ nink Innimissi ärräf,
koolwat/ kustas se tullep?

BAttust.

Jer. 2, 19. Sinno Kurjus lahup sinno, nink sinno ülleastminne
auhtlep sinno.

2. Kustas Pat tullep?

Temmä ei tulle mitte Jummalast, enge tullep (1) Kur-
ratist ke eesmält om Pattu tennu (2) Innimissest he-
nesest ke hendä hää Melel lassap Kurratist Pattu sisse
kullutada nink kihvutada.

Lam. 2, 5, 5. Sinna ei olle mitte ütö Jummal, kel Jummal
Wallatus Mele perräst om, Kurri ei püssi mitte sinno man.

1. Mos. 3, 4-5. 6. Sis ütlet Siung Naife wasta: Teije ei sa
loht ärräkoolma, enge Jummal tijaap, et Jummal Päiwäl teije
sest (Ärräkeelta Puust) söde, sis arowattas teije Silmi üles,
nink teije sade ollema ütse kui Jummal, nink teedmä Hääd
nink Kurja. Nink se Naife kaise, et sest Puust hä oli sündwä,
nink et temmä kaunis olli nättä, nink himmolik Pu, targa-
teggemä, nink wöt temmä Wiljast nink söije, nink and ummale
Wihhele ka sest; Nink temmä söije.

Rom. 5, 12. Nida kui läbbi ütte Innimisse Pat Ilma sisse om
tulnu, nink Pattu läbbi Surm, nida om ka Surm like Inni-
miste päle läbbi tüknu, Jumman nemmä kil omma Pattu tennu.

1. Jan. 3, 8. Kä Pattu teep, se om Kurratist; Sest Kurrat pat-
tup Algimissest.

3. Mes om Pat?

Kil mes Jummalala Kässu wasta om, olgo et meije seddä

Háád, mes meile kástu om, mahhajáttáme, eht se
árrákeeltu Kurja teme.

1. Jan. 3, 4. Eggáuts, ká Pattu teep, se teep ká állekohhut.
Pat om állekohhus.

4. Mitmasuggune es Pat om?

Kattesuggune: Perris-nink Teggo Pat.

5. Mes Perris: Pat om?

Se om úts Pudus ligest Háást, nink Káándmin
fige Kurja pole, lábbi ihholikko Sündmisse meije eesmä
sist Wannambist perrándetu.

Rom. 5, 18, 19. Nida kui útte Pattu perrást Hukkatus om tulin
like Innimiste päle, nida om ká lábbi útte digusse Ello
tulnu like Innimiste päle. Sest ótse nida kui lábbi útte
misse Wallatusse paljo Pattatsid om sanu, nida sawa ká lább
útte Söuna wótmisse paljo digedib.

Law. 8, 51, 7. Nátse, minna olle patlikkust Seemnist sündnu
nink minno Emma om minno Pattu sissen sanu.

6. Mes om Teggo: Pat?

Mes meije eggá páiwá Mótte, Sönnu nink Teggo
dega teme.

Matt. 15, 19, 20. Söámest tulleva wálsjá Kurja Mótte, Tapmin
ne, Abbi Ello-Ritminne, Portus, Wargus, Kawwal Suna
tus, Teotus. Ne omma ne Ussa, kumma Innimist päre
tawá.

Matt. 12, 36. Minna útle teile, et Innimisse peáwá Arwo and
ma Kohto Páiwál, eggáuttest túhjátsest Sönnast, mes ne
omma pajatany.

7. Mes meije tenime Pattuga?

Jummala Wihha nink nuhtlusi, ajalikko Surma
nink iggawest Hukkatusi.

Rom. 2, 8, 9. Neile, kumma Tóttet ei kule, enge kuulwa állekoh
hut, Wain nink Wihha. Dht nink Hádda úlle fige Inni
misse Henge, ká Kurja teep.

8. Nink meije hendá sest Nuhtlussest woime pástá
Lábbi díge Káánmisse Pattust.

iet 33, 11. Mi tööst kui minna ellä, ütley Jummal, Winnul ei olle mitte Melechä Jummalala wallato Surmast, enge et se Jummalawallato henda länäs ommašt Teest nink elläs.

9 Mittus Tükki es sis Pattust; Käänmisse mannu waja omma?

Kas Tükki (1.) Kabbitseminne nink haige Meel ülle Pattu. (2.) Usk Kristusse sisse; Kumma perrä sis, kui Suggu, tulley se wastne Kuulminne, ehk Ello Parandus.

Mark. 1, 16. Käändele henda Pattust, nink ussuge Armo; Oppust.
Matt. 3, 8. 10. Kandke õiget Pattust Käänmisse Suttu. Kirwes om ka jo pantu Pu Jure külge: Eggäuts Pu nüüd, kumb hääd Wiija ei kanna, saap mahha rajotus nink Tulle heidetus.

10. Kas woip Inniminne omme Pattu Kabbitse: da/ kui temmä neid ei tunne?

Ei woi mitte. Pattu Tundminne peap Kabbit se misse een käämä.

Jer 8, 6. Raibab Jummal: Reddäke ei olle, se omma Kursust peap Kabbitsema, nink ütlemä: Mes te minna jelle?

11. Kusas Pattu turtas?

Jummalala kümme Kässust.

Rom. 3, 20. Lääbbi Sädnisse om Pattu Tundminne.

12. Kes om neid kümme Käsku andnu?

Jummal essi.

13. Kelles temmä neid andnu?

Kigille Innimistille.

14. Renne lääbbi es temmä neid and?

Lääbbi Mose, omma Sullase.

15. Kus temmä neid and?

Lanen, Sinai Mäe pääl. 2. Mos. K. 19, 20.

16. Utle mulle sis eddimäst Käsku?

Sinnul ei peä mitte muud Jummalid olle ma minno een.

17. Mes se om?

Meije peáme Jummalat ülle kiae Ašja pelgämä, armastama nink ušma, ehk temmä päle lootma.

18. Mes meije se eddimärtse Kåssu perrä peáme teggemä?

Meije peáme (1.) Jummalat kige Ašja ülle pelgämä se om: Sest et temmä meid kigin Paigun näep, ei peä meije mitte Kurja teggemä. Ent kui meije Nõrkusse effime, ei peä meije enne rahhul ollema, kui meije Jummalast olleme Armo sanu.

Hebr. 4, 1. Sis peljäkem nüüd, et meije seddä Tootust mahha jätta, temmä Hengüsse sisse tulla, nink et ürtike meist perrä ei 1. Mos. 11, 39, 9. Josef üttel: Kuis peäš minna sis seddä Kurja teggemä nink Jummalat wasta patina?

Matt. 16, 75. Sis tulli Petri Meelde JESusse Sõnna, temmä temmä wasta üttel: Eme kui Killaš saap kiramä, sinna minno kolm kord arrajalgma. Nink temmä läh wälk mink il hallofaste.

Meije peáme (2.) Jummalat kige ülle armastama.

5. Mos. 10, 12. Mo nüüd, Israel, mes päwäp JESUS sinno Jummal sinust? kui ennege, et sinna Issandat omma Jummalat pelgät, et sinna kige temmä Te sissen kät, nink tedä armastat, nink et sinna orjat Issandat omma Jummalat kigesti Sväimeš, nink kigesti Hengest.

Meije ei peä (3) minki mu päle, kui ütšindä Jummalala päle, omma Totust pannema.

Law 2, 46, 2. 3. Jummal om meije Totus nink Wäggi, üts wäega mon ollen Abbi Häddä sissen. Seperräst ei pelgä meije mitte ehk lül Iſm hukka lääš, nink Wäe kesset Merre wajušse.

Jer. 17, 7. önnis om se Wees, keä Issanda päle julge om, nink lel Issand temmä Totus om.

Meije peáme (4.) Kannatassen uink Häddän kannat talikko ollema.

Jer. 17, 26, 33. Hä selle, keä waiš om, nink Issanda önniskul odap; sest temmä ei waiwa nink ei kurwasta Jummišse mitte Svädämeš.

Meije peame (5) ikkes Süddamest maddala ollema.
 Peetr. 5, 5.6. Piddage Maddalust kinni, sest Jummal pannep
 kõrki wasta, ent Maddalille annap temmā Armo; Sis allan-
 dage hendā niūd Jummalā wāggewa Kāe alla, et temmā teid
 āllendāš ommal Ajal.

Meije peame (6) wāitāmā Jummalat temmā Oll-
 misse ninē Tahmissē perrā opma tundma.

Jan. 17, 3. Se om se iggawenne Ello, et nemmā tundwa sinno,
 ainust tōttelikko Jummalat, ninē teddā sinna ollet-lāhhātānu,
 Iēst Kristust.

19. Mes Pat om se eesnātse Kāssu wasta?

1. Kui Jnminne weidi, ehk kohhalt middāke Jum-
 malast ei tija, ei la tahha oppeda.

2. Kor. 4, 3. Kui meije Armo Dypus om kinni kattetu, sis om se
 neide sissen kinni kattetu, kumma hukka sawa.

2. Kui Jnminne ilma Jummalā Pellsota julgede
 pāle ellāp.

1. Tessal. 5, 3. Kui nemmā sawa ütlemā: Nāid om Rahho ninē
 ei olle Hättā, sis saap ārrārikminne ākkitselt neide pāle tullemā,
 wije kui Hallo rassejalla Naise pāle.

3. Kui Jnmissel Jummalast ninē jummaliktust W-
 just Melepahha ninē Arāatulgāstāminne om.

Hiob. 21, 13. 14. 15. Jummalawallato ütlemā Jummalā wasta:
 Taggana meist ārrā, meije ei tahha sinno Teest middāke tedā.
 Kes om se Kigewāggewānne et meije teddā peāsseme orjama?
 Ehk, mes hāād es meil om sest, et meije teddā appheitame?

4. Kui Jnminne hendā essi, ehk muid ilmlikku Ašur
 ennāmb armatsep kui Jummalat.

5. Kui Jnminne seddā Auro, kumb Jummalalle
 ütindā sunnis anda, selle annap, kelle se ei sunni. Kui
 om: Palgid vallema, Kolu Pūhhi appheitama, sätul
 Ajuł umbuslittuid Tootussi wima, Ma-Emma ehk
 Ma-Allotsid orjama; mõnd Paika ehk Puid Mōtsan
 pūhhāš piddāmā, neile wahhest Tootust pannema, ehk
 Kahsa teggemā.

5. Mos. 4, 15. 19. Hoitke häste omma Henge, sest teije ei olle üttele
 Tähhe nannu tol Päiwäl, kui JESUUS Tulle sissest teije
 pajat, Horebbi. Mäe pääl. Et sinna ka omme Sitmi ülles
 tõsta Taima pole, nink näet Päiwä, nink Ruud, nink Täht
 nink kii Taima Wälke, nink tagganet ärrä, nink kummarda
 neid, nink orjat neid, kumbe Jssaud sinno Jummal kigelle Ma
 wale Taima al om saadnu.

Jan Uww. 19, 10. Nink minna satte mahha se Engli Jalau ette
 tedda kummardama, nink temmä üttele mulle: Kae, ärrä te
 sedda mitte: Minna olle sano, nink sinno Welliste nink neid
 Kaas Sullane, kummil Jesusse Tunnistust om: Kummarda
 Jummalat.

Ezek. 20, 27. 28. Seperräst kōnnele, sinna Innimisse Laq, Israeli
 Koaga, nink üttele neile: Mida üttele Jummal se JESUUS
 Teije Waannamba omma minno weel ennambaste laitanu; Sest
 kui minna neid se Ma sisse olli winu, kumma üle minna omma
 Käat olli ülles tõstnu, et minna neile sedda annas: Kun nemmä
 hitte kõrge Kengo eht jāmmoda Pu wäiwä, saäl ohwritsiwa
 nemmä omme Ohwid, nink weiwä sinna omme wainolikko
 Andid, nink suitsutiwa saäl omma maggusat Haisu, nink wale
 liwa saäl omma Kahja.

6. Kui Inniminne Willitsuffen kannatalik ei olle.

Jer. Kaib 8, 39. Mes nūrrisep Inniminne omman Elnu, nink
 Mees üle omma Pattu (Nuhklose)? Mondkem ärrä omme
 Teid, nink oylkem (neid) läbbi; Nink kaankem hendä JES
 USUDA pole.

7. Kui Inniminne Süddämen nink Keiwin kõrt om,
 nink muid henne wasta ärräwöllep.

20. üttele mulle tõist Käsku?

Sinna ei peä mitte JESUUSDA omma
 Jummalä Nimme kurjaste pruukma; Sest
 JUMMAL ei tahha sedda mitte nuhklemat
 ta jättä/ ke temmä Nimme kurjaste pruugip.

21. Mes se om

Meije peäme Jummalat pelgämä nink armastama,
 et meije temmä Nimme man ei wannu, ei neä, ei nõijo,
 ei

rovlfi, ei ka pettä; enge peáme seddä fige Häddä sissen
 piheikama, pallemä, kirmä nink tännämä.

22. **Mes meije se röise Kässu perrä peáme
 reggemä?**

Meije peáme (1.) Jummalat fige Häddä sissen appi:
 kirma, kui omma Jummalat nink Kristusse läbbi ärrä-
 oppitetu Eššä.

Mat. 2. 50, 15. Heika minno Appi Häddä sissen, sis tahha minna
 sinno ärräpästä, nink sinna peät minno kirma.

Meije peáme (2.) ussinaste nink Süddämešt, öigen
 Krišun Kristusse sisse, Jummalat pallemä.

Mat. 18, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. **Jesus üttel Moistu Könnet, et ilkes
 waia om Palwust pidädä, nink kunnake ei peä ärrävässimä,
 nink üttel: üts Sundja olli ütten Linan, se es pelgä Jumma-
 lat, nink es häbbene Innimist. Ent üts läst Naine olli ka se-
 samma Linn sissen: Nink se tuli temmä mannu, nink üttel:
 Pästä minno minno Wastapannejast. Nink temmä es tahha
 kawwa mitte. Ent perräst üttel temmä eššä henne man: Eššä
 minna kül Jummalat ei pelgä, nink üttele Innimist ei holi.
 Ent siski, et sesamma läst minno waiwap, sis tahha minna ted-
 dä pästä, et temmä wimate ei tulles, nink waiwap minno. Sis
 üttel se Jššand Kunnige, mes se üllekohtone Sundja ütley. Es
 sis ka Jummal peäš pästimä omme ärrävällitsetuid, kumma
 ö nink Päiwä temmä pole tännitawä, nink peäš pikämelelinne
 neide ülle ollema? Minna üttele teile, temmä saap neid peä
 pästä.**

Jan. 16, 23. 24. **Töttelikult, töttelikult minna üttele teile: Mes
 teije eäle Eššäst sade pallemä minno Dimmel, seddä saap tem-
 mä teile andma. Senni Ajani ei olle teije midhäke pallelnu
 minno Dimmel: pallege, sis sade sama, et teije Kööm täwwe-
 lik om.**

Meije peáme (3.) Jummalat fige Jhho nink Henge
 päteggemiste eest tännämä.

Koloss. 3, 17. **Kil mes teije eäle tede, Sönnä eššä Teggoga, seddä
 tekke kil Jššanda Jesusse Dimmel, nink tännäge Jummalat
 nink Eššä läbbi temmä.**

Meije peáme (4) itkes, ka Nistin nink Billitsust
 Jummalat kinná.

Evreef. 5, 18. 19. 20. Sage táús Wainio, nink pajatage toine
 seán Paulust nink Kittusse Luust, nink waimolikkuišt Paulu
 Paulke nink máuke Issand alle omman Eoámen: Nink táús
 itkes lige eesti, meije Issanda Jesusse Kristusse Dimmel,
 malat nink Essá.

23. Mes Pat om se toise Rássu wasta?

1. Kui Jnmininne Háddá Peljo perrást jummalat
 Tóttet ei tunnista, ehl kobbalt árrásalgap.

Matt. 10, 32 33. Ká minno illestunnestap Jnministe een,
 tahha minna ka illes tunnistada omma taiwatse Issá een.
 Ká minno árrásalgap Jnministe een, seddá tahha minna
 rásallata omma taiwatse Issá een.

2. Kui Jnmininne útte jummalapelglikko Elio, ehl
 waist Kristusse Eulikkimist Háúß arwaw.

Matt. 25, 45. Tóttelikult, minna útle teile: Mes teije ei olle
 tennu úttele, neide lige wáhhembide seást, seddá ei olle teije ka
 minnole tennu.

3. Kui Jnmininne Umbussun Jummalala Armo Lepo
 pingo pále Kristusse sissen ei mötle, hendá sest ei rómustaja,
 nink sest ei púrwá ossalikkus sada.

4. Kui Jnmininne Háddá sissen katten Wóttén tahha
 hap hukka minná, díse kui es olles útteke Jummalat, keda
 wois arwitada.

Esa. 51, 12. 13. Minna, minna olle teije Rómustaja: Kes sinna
 sis ollet, ei sinna Jnminissi pelgát, kumma jo peáwá koolma?
 Nink Jnminisse Patši, kumma omma kui Hain? Nink unnetas
 árrá seddá Issandat, ke sinno om lonu, ka Taiwast wáliá laotap,
 nink pohjandap Waad? Ent sinna pelgát eggápáiwá Wainio
 Wibha, kui temná ette wóttap árráwittu, kobbes Wainio
 Wibha jááp?

5. Kui Jnmininne hendá weel Jummalala Armust róm
 mustap, ehl temná kui arwalikkun nink wallitsajan
 Pattu Orjussen elláp.

10. L. 50, 16. 22. Jummalawallato wastä ütley Jummal: Mes sinna minno Sädussid arwat, nink wottat minno Leppingut omma Su sisse? Kunna sinna jo Karristamist wihtat, nink heidat minno Söuna henne tade. Kui sinna ütte Warrast näet, sis Josef sinna temmäga, nink sinul om uts Mouw Abbi, Ely riksideaa. Omma Sund lasset sinna Kurja pajatada niul sinno Keel kōnneley Kawwalust. Isten pajatat sinna omma Welle wasta, nink omma Emina Poiga teotat sinna. Sedda teet sinna, nink minna olle wait, sis mötlet sinna minno sinno särätse ollewot; ent minna tahha sinno nuhhelda, nink tal, sedda sinno Silmi ette säda. Et mötlege jälle se päle, teije, kumma Jummalat ärrännetate, et minna (teid) ütstord ärrä ei kisso, nink ei olle ättele Päsiät ennamb.

6. Kui Inniminne Jumjala, Jesusse nink se pühhä Kolmainousse Nimme ilmahtata mälletäp, pühhä Saa; kramente aurostamatta Su sisse wöttap, ehk kobbalt heidega wannup nink ommale Lähhembälle Kurja souwaw.

7. Kui Inniminne ilmahtata, ehk Harjotussest, ehk Kawwalaste wannup nink neap.

Eir. 23, 9. 14. ärräharjotago mitte omma Sund wandma, nink pühhä (Jumjala) Nimme (Ahtata) mälletä, mä. Sest ötse kui ütse Sullane, sedda saggedaste lahbutas ioneta ei olle, nida ei woi ka se, keä saggedaste wannup, nink Jumjala Nimme (Ahtata) mälletäp, Pattus pohhas olla. Kä saggede wannup, se teep saggede Pattu, nink Billitsus ei sa temmä Waja päält mitte ärräjämä. Kui temmä wannup, nink ei moista sedda mitte, sis teep temmä sissi Pattu. Nink kui temmä moistap, nink pöllep sedda ärrä, sis teep temmä kattervera Pattu. Ent kui temmä tuhjaste wannup, sis ei olle temmä ommete ilma Pattuta, temmä Waja saap rassedaste nuhheldus.

8. Kui Inniminne hääl Melel Palwust ei peä, ehk sissi ilma moistmatta sedda teep.

Mat. 6, 7. Kui teije Palwust weäte, sis ei peä teije mitte paljo lobbisema, kui Paggana. Sest nemmä wöllewa hendä kunktus sawat omma Paljo pajatamisse perrast.

9. Kui Inniminne Jummalat teotap.

3. Mos. 24, 16. Kå Issanda Nimme teotap, se peap Surma ma, kil Roggodus peap tedda Kiuwegå heitma.

10. Kui Juniminne ndijup lausup, Sola puhhup, Noidu, Tundjide nink Lausside man appi otsip.

5. Mos. 18, 10 11. 12. Sinno seån ei peå mitte loitamå, leå omma Paiga ehl Tüttårt lassap labbi Tulle minna, ehl Tundja, Kaeja, ehl Lansia, ehl Lunmaja, ehl Noid, ehl Armote, ehl Wõlhu, ehl leå Kooljist kussip. Sest leå seddå teep, Issandal uts hirmus Ussi.

3. Mos. R. 17, 31. Teije ei peå hendå mitte kaanamå Tundjide nink årge kussige mitte Wõlhust, et teid neisi årrå ei purrete. Sest minna olle se ISSAND, teije Jummal.

20. Våt. 6, 7. 8. Kui hendå uts Heng Tundjide pole kånåp, et temma neide perrå pordup, sis tahha minna omma Palget seama Henge wasta sadå, nink tahha teddå temmå Nahwa hætådå. Seperråst hühhandåge hendå, nink olge puhhå, minna olle ISSAND, teije Jummal.

11. Kui Juniminne hendå waas panney, nink ei olle mitte.

Matt. 23, 27. 28. Haddå teise Kirjatundjisse nink Bariserille, teije Pilgja, kumma ollete årråwabatuhandu saarnatse, kumma wållåst kål illosaste paistwa, ent sissest omma nemmå tåus Koolja Luid, nink koesuggust Kojust. Nida ka teije, wållåst ollete kål waa nåttå Nahwa een, ent sissest ollete tåus Kammar lust nink Kurjust.

12. Kui Juniminne ontu Hå eest Jummalat ei tannå enge arway seddå sõle Onne påle.

Hos. 2, 8. Israel ei tahha mitte tedå, minno se ollewat, se temmale annap Wilja, Wina nink oli, nink et minna talle paljo Hõbbedat nink Kulda olle andnu, mes nemmå Paali Nuwustamisse påle omma kullutanu.

13. Kui Juniminne Wilja Hukkaminnemist nink muud Kahjo Kurrati nink Noidu Süüs arway, kunnas Jummal meije Vattu perråst meid sega nubtley.

Hagg. 1, 10. 11. Teije odate kål paljo, nink nåtse weidi saap, nink ehl teije seddå kål koddowide, siski pilla minna seddå kil årrå (kui Agganid.) Winkperråst, ütley Issand Zebaoth? Sest,

Seperräst, et minno Kodda ni tühjä saisp, nink eggäuts rüh-
 hip omma Koa pole. Seperräst om Taiwas teije ülle omma
 Kastet kinni piddanu, nink Ma omma Wilja; Nink minna olle
 Pouda heiganu alle Ma nink Mäe, ülle Wilja, Bina, oli, nink
 ülle lige, meä Maast tulley, ka ülle Innimisse nink Töpra, nink
 ülle lige Käe Waiwa.

al 3, 9.10. Seperräst ollete teije ka ärrawannotu, et teil kif
 Käe al tühjä löppey, sest teije pettäte minno kif. Ent wige kif
 Kunnijä minno Terrä Mitu süsse, et minno Koa sissen Söki om,
 nink kaege minno se sissen ütley se Issand Zebavot, weel es min-
 na teile ei sa Taiwa Äknid ülles awwama, nink önnistust wil-
 jalt mahha kaldama.

24. üttele mulle kolmandat Kästu?

Sinna peät pühhä Päiwä pühändämä.

25. Mes se om?

Meise peäme Jummalat pelgämä nink armastama,
 et meije Zuttust nink temmä Sönnä ärrä ei pölle, enge
 peäme seddä pühhäß piddämä, hääl Melel kuulma nink
 opma.

26. Mes meije se kolmanda Kässi perrä
 peäme teggemä?

Meise peäme (1.) Pühhä päiwä nink muid kallist
 Pühhi pühhäß piddämä.

2. Mos. K. 20, 9.10. Möttele pühhä, Päiwä väle, et sinna teddä
 pühhendät. Kuns Päiwä peät sinna Tööd teggemä, nink kif
 omma Älja tallitama; Ent säitsmel Päiwäl om Issanda sinno
 Jummalä Hengämisse Päiw, sis ei peä sinna ätteke Tööd teg-
 gema, ei sinno Poig, ei ka sinno Tättär, ei ka sinno Sullane, ei
 ka sinno Mäütsil, ei ka sinno Töbras, ei ka sinno Wöbras, ka sis
 sinno Wärrätun om.

Meije peäme (2) Jummalä Sönnä hääl Melel kuul-
 ma, nink hääl Melel se sissest Jummalat nink hendä essi
 opma tuudma.

Hebr. 10, 24.25. Hoitkem töine töist Äiamissegä Armo nink Hä-
 teggode pole: Nink ärräjätkem mitte mahha omma Koggo-
 dust, nida kui monnel Wiis om, enge manutsjekem töine töist;
 Nink

Nink seddâ paljo eunâmbeste, et teije näete Päiwâ lähhâ tullemat.

Meije peame (3) figest Süddânest püüdmâ Zummala Sõnna perrâ ellädâ.

Zak. 1, 12. Olge Sõnna Teggiâ, nink ärge olge mitte kuulâ ütfindâ, kumiraga teije hendâ essi ärrâpettäte.

Meije peame (4) omma Süddâme Rõmu nink Hengüst Zummala sissen Kristusse lähbi õkma.

27. Mes Pat om se kolmanda Râssu wasta?

1. Kui Zaniminne Pühhâ päiwâ nink muid säctü Pühhi Eõteggemisse, Ostmisse nink Mümisse, ehk Laõ Klemisse, ehk Liig-Sõgi nink Zõgi, Mångmisse nink Zanõmisse, ehk muido nisuggutse Usjuga Otsa sadap.

2. Mos. R 31, 14. Hoitke minno Hengämisse Päiwâ, sest et temmâ teil pühhâ om. Ko teddâ ei pühhendâ, se peap Surma koolma: Keâ ütte Eõõd, selsammal (Päiwâl) teep, sesamma Drog peap ärrâhâetetämä temmâ Rahwa seäst.

2. Kui Zanimissel Zummala Sõnna päle Himmo ei olle, Zuttussest wallato Rombel nink Häddatâ ärrâjap, hendâ ka hääl Melel ei lassë oppetada.

Luk. 10, 16. Râ teid kulep, se kulep minno: Nink ke teid ärrâpõllep, se põllep minno ärrâ: Ent ke minno ärrâpõllep, se põllep seddâ ärrâ, ke minno om lähhätänu.

3. Kui Zaniminne ei püüwâ Zummala Sõnna perrâ ellädâ.

Ezel. 33, 30 33. Nink sinna Zanimisse Laõ, sinno Rahwas pajatap sinnust Sainu neal nink Koa Usse een, nink ütley tõine tõine se wasse: Tutge, pallem, nink kuulgem, mes Zjand ütley. Nink nemmâ sawa sinno mannu tullemâ Koggodusse sisse, nink sinno eea istma kui minno Rahwas, nink sawa sinno Sõnna kuulma, ent nemmâ ei sa middäke seperrâ teggemâ. Enge ehk nemmâ kül libbedält sinnoga sawa pajatama, siski saap neide Süddâ neide Rastwu perrâ ladimâ. Ent sinna saat neil ollema kui ütte hä Wängo-Mihhe kannis nink hä hälelinne Zaul. Ent kui se saap tullemâ, (nätse se tullep,) sis sawa nemmâ tundma, et Prohwest uride seän om oluu.

28. ütle mulle neljändet Käsku?

Sinna peät omma Essä nink omma Emmä
wustama / et sinno Kässi häste kääp / nink
na kawwa ellät Ma paaal.

29. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pelgämä nink armastama,
meije omme Wannambid nink Essandid ärrä ei pölle
ta wihhastä; enge peäme neid awustama, neid orjäs-
ta, neide Sönnä wötma, nink neid armsaf nink ausaf
piddämä.

30. Reddäs sinna sijn möistat Essä nink
Emmä Timmega?

Ei ütündä minno ihholikko Essä nink Emmä, enge ka
kälät nink Ammakät Uija nink Ammä, Perre Wan-
ambid nink Holekandid, minno Oppetajat, Kerk. Es-
sandid, Kool. Melstrit, minno Essandid nink Emmandid.

31. Mes sinna neilesammule se neljäändä.

Kässu perrä peät teggemä?

Minna peä neid awustama, neid orjama, lige Häga
neide Käe man ollema, neid like Assu sissen, kumma Jum-
mala nink temmä Sönnä wasta ei olle, kuulma, nink
armsaf nink kallis piddämä.

1. 3, 9, 10, 11. Awustä omma Essä Tö nink Sönnuga, et tem-
mälä önnistus sinno pale tullep. Sest Essä önnistamine teep
kallille Waiju, ent Emmä Wandminne kussup neid mahha.

2. 3, 10. Latse, olge sönnawötlikko Wannambille kigin Assun:
Sest se om ISSANNA Mele perräst.

3. 13, 1. 2. Eggäüts Heng olgo üllembille allabeitlik, kummil
Waimus, temmä ülle om; Sest üllembät ei olle kui ennege
Jummalast, nink kun üllembid om, ne omma Jummalast säe-
tu. Kä nüüd üllembide wasta panney, se panney Jummalä
Sädusse wasta. Ent kumma wasta pannewa, ne sawa Kohtoa
Sönnä henne ülle.

4. 29. 5, 29. Jummalat sünnis eanämb kuulda, kui Innimissi.

32. Mes

32. Mes peawá Wannamba/üllebá/ Opp
nink Essanda sesinatse Rássi perra
teggemá?

Nemmá peawá ussinaste omme Laste, Allam
Kuulside nink Perre eest Palvust piddámá, neidesat
ihholikko nink waimolikko Onnistust ošma, et ne
woiſsi rahholikkult elládá, ligen Jummalá peljun
Nurun.

Ewees 6, 4. Wannamba árge kihhotago omme Latši Wi
enge kaswatage neid Karristamissen nink Issanda Ma
missen.

1. Tim. 5, 8. Ká ommaside nink essiárrálikkult omma
Rahwa eest ei holitse, se om Ustú árrásalgnu, nink om
Ambusjat.

33. Mes Pat om se neljándá Rássi wasta

1. Kui Wannamba omme Latši lastwa ülles kas
kui Eoprid, neid Karristamissen nink Issanda Ma
semissen ei kaswata, neid ka omma kursa Elloga pah
dawa.

2. Kui üllebá nink Kerl. Essanda Süddámessi
litse, et lige Assa eest Jummalá Peljus nink
Rahwa sean woiſſ wallitseda.

3. Kui Essanda nink Perre Mihhe omma
Jummalá-peljun ei peá, enge neid weel keelwá, se
Miga ei anna; Ehk, kui nemmá neile neide árráte
Palka kinni piddámá.

4. Kui Latse, Allamba, Kuulsia, Perre, omme
nambid, üllebaid, Kerl. Essandid nink Essandid
pölgwa neid wihhastawa, neide eest Jummalat ei
nink neile ei te, mes neile sünnis.

3. Mos N 20, 9. Ke omma Essá, ehk omma Emmá wannu
peap Surma koolma; Temmá Berri olgo temmá päá
temmá omma Essá ehk Emmá om wanduu.

Gal. Sünn. 30, 17. Seddá Silmá, kumb omma Essá willitel

nink pöllep ärrä omma Emma Sönnä wötta, peäwä Kaarse
 So weren wäljā zaggama, nink nore Kotka ärräsönnä.

34. üttele mulle wijender Käsku?

Sinna ei peä mitte ärrätapma.

35. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pelgämä nink armastama,
 meije omma Lähheimbä Jhhulle üttele Käho ehf
 Sikka ei te, engē peäme teddä awwitama nink eddisi
 atma fige ihholikko Häddä sissen.

36. Mes meije se wijende Kässu perrä peäme
 teggemä?

Meije peäme (1) omma Lähheimbät armastama, kui
 ndä essi.

att. 22, 39. Sinna peät omma Lähheimbät armastama kui
 hendä essi.

1.6, 31. Nida kui teije tahhate, et Kähwäs teile peäp teggemä,
 nida tekke teije ka neile samma wärki.

Meije peäme (2) ommale Lähheimbälle Többen,
 Saisussen nink mi ihholikko Häddä sissen Armo näüt
 a, teddä awwitama nink eddisi saatma.

al. Sön. 24. Pästā neid, kumbe tahhetäs tappä, nink ärrä tako
 neist, kumbe tahhetäs kolus läwä.

Wos R. 2, 4.5. Kui sinna omma Wihhalasse Häriä, ehf ärrä
 essinu Eli wasta yrtut, sis peät sinna teddä seddämäid tälle

taggasi wiinä. Kui sinna omma Wastapanneja Eslu näet
 Koorma al maan ollewät, sis ärräätko teddä mitte nidade,

enge jättä seddämäid (omma Todd) mahha tenimä perräst.

Meije peäme (3) hiljameleusse nink söbral. ko ollema.
 al. 5, 22. Waimo Suggu om Arm, Rööm, Käho, Pit, Meel,

Söbrus, Heldus, usf, Tassaus, puhta Elu, Piddäminne.

Meije peäme (4) neile, kumma meile Kurja omma
 miu, hääl Melel andisandma, ka omme Wihhaleisi

matsema.
 wees 4, 32. Olge töine töise wasta söbralikko, söämelikko, nink
 andke töine töisele andis, nida kui ka Jummal Kristussen meile

om andis andnu. B Matt.

Matt. 5, 44. Urmasstage omme Wainlaisi, önnistage neid, ma teid wandwa, tekke Hääd neile, kumma teid wihkawa, pallege neide rest, kumma teile Kahjo teggewa, nink teid ränkufawa: Et teije omma Essä Latse ollete, kumb Tain om, sest temmä lassap omma Päiwä tösta ülle Kurja nink nink lassap Wihma saddada öigede nink üllekohtoside päle.

Meije peäme (5) omma essiwät Lähhembät welle kullt mannitsema, nink ka essi söämelikko Männit hääl Melel wastawötma.

3. Mos. 19, 17. Sinna ei peä omma Welle mitte wihkawa man Süddämen, enge peät omma Lähhembät noma, et temmä perräst ei peä Süda kändma.

37. Mes Pat om se wijende Kässu wasta?

Kui meije ommale Jhhole Lija: Jogi, Portmissi sure Zulgussoga Kahjo teme.

2. Kor. 7, 10. Jummalik Kurbus sadap Pattust. Käändmist öntusse, kumba ei kahhisseta. Ent Ilma Kurbus sadap Suru

1. Kor. 6, 18. Take Portust. Kil Pat, mes Innimanne eäle se om wäljal pool Jhho: Ent ka pordup, se pattup henne ma Jhho wasta.

Sir. 3, 27. 28. Ke hendä hääl Melel Häddä sisse annap, se liffen hukka, nink üttele ülli julgele Innimissele saap kurri Dts.

2. Kui meije omma Lähhembät tappame, (a) Sö mega / kui meije teddä surest Wihhast wihkame, wige-suggust Kurja tälle sorowame nink kunnäme.

1. Jan. 3, 15. Eggänts, ke omma Welle wihkay se om: Kö nink teije tijäte, et ütteleke Kööwlil ei olle iggäwenne henne siffen jaadwä.

(b) Suga, kui meije teddä söimame nink laidamta Matt. 5, 22. Keä ilmafiata omma Wellega Wihha peäp, se kohtoga wölgo: Ent ka omma Welle wasta ütley Kaka om sure kohtoga wölgo: Ent ka ütley. Siina Haugu om Porgu Tullega wölgo.

1. Peetr. 1, 9. ärge tassoge Kurja Kurjaga, ehl Söimist Söim missoga; Ent se wasta önnistäge, nink teedke, et teije selle kutsutu, et teije önnistamist perrändässe.]

(c) Ræega / kui meise temmä Jhulle Rahjo teine.

Mos. R. 24, 17. 19. Kä Innimist ärrätappap, se peap Surma koolma, nink kä ommale Lähheembälle Wikka teev, selle peap nida tettämä, kui temmä om tennu.

(d) Rombidega, kui meise tedda ähwärdäme nink
 remotäme.

Mos. R. 4, 6. 7. Sis üttel JESUS Kaini wasta: Welles sinna wihhane ollet? Nink melles sinno Palge ärrämudus? Es se ni olle? Kui sinna vigede teet, sis ollet sinna wastawötlik, ent kui sinna vigede ei te, sis makkap Pattu Usse een, nink temmä päwäp sinno päle, ent sinna wallitse temmä ülle.

3. Kui meise wihhatse, omma pä perritse riidlitko nink
 lepmitä olleme.

Leewes 4, 26. Wihhastelge, nink ärge patko mitte; ärge lastko Päiwä mahha miina ülle omma Wihha.

4. Kui meise ommast Lähheembäst Kurja mötlemä,
 henda temmä Rahjo ülle römustame, nink kui temmä

Rässi häste päüp, kaddelikko olleme.

Gal. Sön 24, 17. ärrä römustago henda mitte, kui sinno Wain-
 lanne sarrap, nink sinno Südda ärrä olgo mitte römisa ülle
 temmä õnnetusse.

5. Kui meise müid pahhandame.

Matt. 18, 6. 7. Keä pahhandap ütte neist Wäikust, kumma min-
 no sisse uskwa, selle olles parremb, et üts Westi Kiuwi saas
 podus temmä Kala; nink et temmä saas ärräuppotetus Wer-
 re, kunkige sūrweemb om. Hädda Ilmale Pahhandusse per-
 räst; Pahhandus peap io tullemä: Sisti Hädda selle Jum-
 misselle; kumma läbbi Pahhandus tulley.

38. ütse mulle kuendat Käsku?

Sinna ei peä mitte Abbi-Ello rikma.

39. Meo se om?

Meise peäme Jummalat pelgämä nink armastama,
 t meise puhtaste nink ausaste ellämä Sõnnu nink Teg-
 obe sissen, nink et eggäüts omma Abbi-Kaast peap ar-
 mastama nink auwustama.

40. Mes meise se kuende Rässu perrä peame
teggemä?

Meise peame (1) puhtaste, ausaste, kaineeste nink p
raussi, ni wäljän Abbi-Ello, kui sesamma sissen ellämä
Hebr. 13, 4. Abbi-Ello peap ausaste petämä kike seän, nink
Ello Wote pürretämättä.

Luk. 21, 34. Hvitke hendä, et teije Sväme ei sa kvoormatus
Sögi nink Lija Jogi nink Patoitusse Wurrega, nink et se P
äkkiselt teije päle ei tulle: Sest temmä saap tullemä kui
kabel kike päle, kumma se koggona Ma pääl ellämä.

1. Peetr. 5, 8. Olge kaine, walwke, sest teije Wainlanne Kuru
käp umbrekawt, kui röykwä Louw, nink otsip keddä tem
arranelas.

2. Abbi-Ello: Kahwas peap hendä henne wajjel
mastama, arwitama, rahholikkult nink üttemelelisse
ellämä.

1. Mos. 2, 18. Nink Jummal se JESUMD ättel: Se ei
mitte hä, et Jnniminne ütfindä om, minna tahha talle
tettä, kumb temmä ämbre peap ollema.

Sir. 25, 1. 2. Kolm kauuist Ussa om, kumma Jummalä nink J
nimiste Mele perräst omma: Kui Wellitse üttemelelisse om
nink Kulla Mihhe heudä armastawä, nink Wees nink Rai
häke ütte sunniwä.

41. Mes Pat om se kuende Rässu wasta?

Kik häuto Mötte, Könne, Teggo nink Kombe.

Matt. 5, 28. Minna üttele teile, et eggäuts, ká üttele Raisse päle ká
et temmä keddä himmustap, se om jo Abbi-Ello temmäga rit
omman Svämen.

1. Kor. 6, 9. 10. Es teije tija, et üllekohtotse ei sa Jummalä R
kust perrändämä? ärge ejsige mitte, Portja, ei ka Wäär, Ju
mala palleja, ei ka Abbi-Ello, Kikja, ei ka Ahne, ei ka Jodi
ei ka Laitja, ei ka Niissa, ei sa mitte Jummalä Kikkust perr
dämä.

2. Kik mes Häütusse pole kühhotap, kui: Liig. Sömi
ne nink Jominne, häuto Keiwa, Tansminne, Lait
minne, nink nisuggutsid Ussu ennämb.

42. Ütle mulle saitsmer Rästü?

Sinna ei peä mitte warrastama,

43. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pelgämä nink armastama,
meije omma Eähhembä Rahha ehk Hääd ei wotta,
Kawwala Rauba ehk Ostmissega henne Rätte ei sada,
se peäme teddä arwitama, temmä Hääd nink Patois
Kaswatada nink hoita.

44. Mes meije se saitsme Rästü perrä peäme
teggemä?

Meije peäme (1) Sigust Ostmissen nink Mümissen
teggemä nink ohma.

Mat. 4, 6. Keäke ei peä ülli Kawwette haarma, nink ommast
Wellest Ahnust ajama Kauplemissen.

Meije peäme (2) hääd Kaupa parrä Sinna eest om,
meije Eähhembälle mümä.

Meije peäme (3) se sissen mes meise Rästü ehk meise
Kolele antu om, ussina nink ussutawa ollema.

Mat. 16, 10, 11. Kä Wäikun ussutaw om, se om ka Suren ussu-
taw. Nink ke Wäikun kowwer om, se om ka Suren kow-
wer. Kui teije nüüd üllekohtossen Wammonin ussutawa ei
olle, kes teile Töttet tahhay usku.

Mar. 4, 2. Majapidäjissi otjitas, et üts saas ussutaw löitus.

Meije peäme (4) hääl Melel selle, kelle tarbis lä, lais
oma, ka seddä latnatut häälmelel jälle andma.

Mat. 6, 35. Armastage omme Wainlaisi, nink tekke Hääd nink
lainke, et teije middäke wasta ei loda, sis saap teije Palk suur
ollema, nink teije sabe se Kigelörgemba Latse ollema; Sest
temmä om helde tännämättä nink Kurje wasta.

Mat. 17, 21. Jummalawallato lainap, nink ei massa mitte;
Ent se õige om armolil nink Helde.

Meije peäme (5) ommale Eähhembälle seddä, mes
ommal om ärräkaddonu, jälle arwitama Rätte sata,
õjo ennämbeste essi jälle andma, kui meije seddä olleme
õnu.

2. Mos. 11. 22; 1. 2. 3. Ká Hargá eht Lammas warrastap, ni tappap seddá, eht müüp seddá árrá, se peap wiis Hargá út Hájá eest jálle andma, ninf nelli Lammas útte Lamba ee Kui Barras kunneke löitas sisse murdwad, ninf lánwás álle, et temmá árrátolep, sis ei peá temmá Werd mitte wítt ma. Ent kui Wáiw temmá úlle om tósnú, sis peap temmá Werd wíttama. Barras peap jálle andma; kui temmá wíttolle, sis peap teddá temmá Wargusse perrást árrámúttama.

Meije peátne (6) figest Jouwrust lit Hátta ni Rahjo meije Láhhembá páált árrákaánmá.

Meije peátne (7) weitsiga rahhul, löhke ninf heit ollema.

Hebr. 13, 5. Kául olgo Ahnuffeta, ninf olge rahhul sega, mitteil om; sest temmá om úttelnu: Minna ei tahha sinno mitteil úlle Káe heitá, ei ka sinno mahha játtá.

Meije peátne (8) úllekoh toga kofko pantu Háád háád Melel jálle andma, eht masma.

Luk. 19, 8. Zakus saif ninf úttel Issanda wasta: Mátse, Issand poolt Issa omma Hást anna minna Wáitille, ninf kui minna kunkilt midwále wítt petnú, sis anna minna seddá nelliwera jálle

45. Mees Pat om se sáitsme Kássu wasta?

1. Kigefuggune Borgus, kumma lábbi Juniminn omma Láhhembá Háád henne wítt kissup, olgo arwá wítt liffkult wággisi, eht fallajalt Kawwólussfega.

1. Kor. 6, 10. Warga, ei ka Ahne, ei ka Jodiko, ei ka Láitja, ei ka Kússa, ei sa mitte Junmala Kikkust perrándama.

2. Ahnus, ilmtáúttmáttá Súddá, Himmo áttitset rikkaf sada, ninf Pija. Kaswu Ajaminne eht Wótminne

Ezel. 8, 13. Ká omma Rahha Dija Numa pále panney, eht en námb wóttap kui Kohhus om, kas se kúl peáß ellámá? Temmá ei peá mitte ellámá, enge sest et temmá sárást Kurja om tennu peap temmá Sarwa koolmá, temmá Weri olao temmá páál.

1. Tim. 6, 6. Junmala peljus Rahhul Ollemiffega om juu Kássu.

3. Kigefuggune úllekohhus, Uffoto: Olleminne, Páalus Tó man, ninf Pettus Kawplemissen.

Tessal. 3, 10. 11. 12. Kå ei tabha Tööd tettä, se ei peä ka mitte sömä; Sest meije kuleme mõnda teije seän kurja Kombe perrä tääwat, nink ei (Kula) mitte Tööd teggewät, enge tühjä Ussa tagga ajawat. Ent nisuggustid kasseme, nink mannitseme neid läbbi meije Issanda Jesusse Kristusse, et nemmä rahho- likkust Tööd tetten neide omma Leibä sömä.

4. Kätte usjutu Ussa Hukka-saatminne!

5. Kui wölgö woetas, nink ei mastä mitte ärrä.

6. Kattesuggust Kalo nink Mõto piddämä.

Mos. N. 25, 13. 15. Sul ei peä mitte kattesuggune Kaal sinno Paunan ollema, suur nink wäikenne. Nink sinno Wajan et peä mitte kattesuggust Wakka, suurt nink wäikest, ollema. Sinna peät ütte täwwe nink öige Kalo, nink ütte täwwe nink öiget Wakka piddämä, et sinno Tggä pik woiß olla se Wa sissen, kumba sulle ISSAND sinno Jummal saap andma. Sest Jummalal sinno Issandal omma kil, kumma kurja teggewa, üts hirmus Ussi.

7. Barrastetu Hä Arräkälminne, ehk Ibitu Ussa Kinnipiddäminne.

8. Tühjä Kõndminne, Paistus nink Prasminne.

46. üle mulle kareffamat Kästu?

Sinna ei peä mitte kawwalat Tunnistust Andma omma Lähembä wastä.

47. Mes se om?

Meije peäme Jummalat pelgämä nink armastama, et meije omma Lähembä päle kawwalal Kombel ei wölssi, teddä ei pettä, Keeld temmä päle ei pessä, ehk kurja Kõnnet ei tõsta; enge meije peäme teddä wabbandama. Hääd temmäst pajatama, nink kil Ussa hä yöle käänmä.

48. Mes meije se kareffama Kässu perrä peäme teggemä?

Meije peäme (1) fige omme Sõnnu, Kõnne nink Teggode sissen Tõttet pajatama, nink Öigust teggemä.

Sam L. 12, 1. 2. 3. Issand, kes saap ellämä sinno Koriussen? kes saap jämä sinno pühä Mäe päle? Keä Kõwverusseläü, nink õigust teep, nink pajatap Tõttet Süddämeest. Kengi päle Keelb ei vessä - nink ommalle Lähhembälle Kurjete, nink omma Lähhembät ei teota.

Meise ei peä (2) seddä, mes meile sallajast om ussu nink üteldu, wälhå lobbisema.

Sal Sõn. 25. 9 10 Sada Dtsa omma Assa omma Lähhembä nink ärrå awwaldago mitte tõise Sallauft, et se kå seddä kullurja sinnuft ei kõnnele, nink kurri Pajatus sinnuft eäle mahõ ei jä: iis Sõnna, iis kõnneldu kui seddä peap kõnneldama, ni kui kullatse Ubbina Höppe Lüwwa sissen.

Meise peäme (3) omma Lähhembä tutwa Waggauft nink Awwo Kelepes lide wasta kaittsma.

Sal. Sõn. 31, 8 9. Awwa ülles omma Suud Keletumme eest, nink lige neide Assa eest, kummil Dts Käen om. Awwa ülles omma Suud, nink moista (Kobbat) õigede, nink awwita Häddälisi nink Waist.

Meise peäme (4) ommast Lähhembäst, ni paljo kull Ammeti nink õigusse perräst eäle woip olla, selget Hääd pajatama, temmä Tekko nink Armo perrä ärråselletämä, nink temmä Wõtka ehl Effitust kunnikatma.

Matt. 7, 1. ärge sundko mitte, et teije ei sa sunnitus.

49. Mes Pat om se kateffama Kässu wasta?

1. Kwaesugaune Wõlf nink Walle.

Erweef. 4, 25. Jätke mahha Walle, nink pajatage Tõttet eggä üts omma Lähhembäga, fest et meise olleme tõine tõise Lu. Luts miffe.

Jan. Aw. 21, 8. Kigil Wõlfsil saap omma Dssa ollema se Mulsji sissen, kumb Tulle nink Terwaga pallap, se om tõine Surm.

2. Kõwwalat Tunnujast omma Lähhembä wasta, olgo Kobto een, ehl muido, andma.

Sal Sõn. 19, 9. üts kawwal Lig Mees ei jä mitte nuhtlematta, nink keä julgede Walle pajatap, se saap hukka.

3. Kui Eälis takkan Lähhembä päle Keli kannetas, kilt temmä Tõ tõisite kääntäs, eggämõhe man kurri Kõnne

öinne temmä päle töstetas, kui teddá Kelepesmissé wasta
 karkseta, enge seš ródwasa oldas.

Prof. R. 19, 16. Sinna ei peá mitte Kelepesšáš kóndma omma
 Rahwa seán, sinna ei peá mitte omma Láhheembá Werre wasta
 saisma, minna olle se **JESUS**.

4. Láhheembá Sallaušt temmä Karkuf arwaldama,
 edmáttá ehk sallajat Ušša kui töttet wálišá lobbisema.

5. Karwalat Sorret töstima nink Karkwast kótko
 matma,

6. Tóšši árrápólhma, et seddá Pólkat hendá peáp
 karkuf nink warkuf petámá,

Rom. 10, 12. Meije ei tošši hendá mitte neide sekká arwata ehk
 lugaeda, kumma hendá essi kirkwá, enge seš et nemmá hendá
 essi hennega möötwa, nink arwawa hendá essi henne wasta, siš
 ei möösta nemmá middáke.

50. Ütle mulle üttesámát Káškú?

Sinna ei peá mitte himmustama omma
 Láhheembáse Korta,

51. Mes se om?

Meije peáme Jummalat pelaámá nink armastama,
 et meije Karwalussega omma Láhheembá Perraándusse
 ehk Maija perrá ei kiusa, ei ka üttele Digusse Láhhe al
 henne Kátte ei sada; enge peáme teddá arwitama, et
 temmä seddá woiš piddáda, nink se mannu jádá.

52. Mes meije üttesámá Káškú perrá peáme
 teggemá?

Meije peáme (1.) Süddáamest puhta nink ligest Kur-
 last Himmust wabba ollema,

Mat. 5, 8. önsa omma ne, kumma puhta Süddáamest omma, seš
 nemmá sawa Jummalat nággemá.

Rom. 8, 13. Kui teije Lihha perrá elláte, siš sade árrákoalma, ent
 kui teije lábbi Waimo Lihha Tekko koletade, siš sade ellámá.

Meije peáme (2) omma Süddáame Rómá Jumma-
 lan nink Hátteggemijšen öhma.

Lam. 2. 37, 4. Kõnusta hendä Issanda sissen, temmä saap si
andma, mes sinno Süddä himmustap.

Meije peäme (3) tööst melest kige kurga Himmo wa
pannema nink taylema.

Kal. 5, 24. Kümma Kristusse perrält omma, ne pannewa om
Lihha Kisti, Himmo nink Tahtmistega.

Meije peäme (4) läbbi eggapäiwälisse Pat
Käändmisse neide Andisandmist Jummalast vallemä.

Lam. 2. 19, 13. Kes woip tedä, kui sagede temmä essip?
Hassa minno ka (O JUMMALA) sallajast Essitustist.

Meije peäme (5) hendä essi ärräsalgma.

Luk. 9, 13. Kristus üttel kike wasta: Kä minno perrä tab
tulla, se sallako hendä essi ärrä, nink wötko omma Kisti
päiwä (henne päle) nink tulgo minno perrä.

Meije peäme (6) seddä Ilma ärräpölgma, nink ig
west Ello himmustama.

1. Jan. 2, 15, 17. ärge armastage seddä Ilma, ei ka seddä
Ilman om. Kä Ilma armastap, se sissen ei olle Issa
mitte; Essi kük mes Ilman om, Lihha. Himmo nink Sil
Himmo, nink Kört. Ello, se ei olle mitte Issast, enge se om
Essi. Nink se Ilm lät hukka, nink temmä Himmo; Essi
Jummalala Tahtmist teep se jääp iggäweš.

53. Mes Pat om se ütressämä Kässi wasta?

1. Kik kurri Süddäme Himmo.

Mar. 7, 21, 23. Siffelt poolt Innimisse Svämesi tullewa wä
kurga Wötte, Abbi. Ello. Kikminne, Wortminne, Tapminne
Wargus, Ahnus, Kurjus, Kawwalus, Türahus, Kurri Sil
Jummalala Teotus, Körtus, Haugus. Kik nesinatš kurg
Läkki tullewa siffelt poolt wäliä, nink püretawä Innimist.

2. Kaddeus, kui meije Lähhembä Kässi häste kä
nink meije tälle seddä ei kunnä.

Gal. Sõn. 21, 10. Jummalawallato Heng himmustap kurg
nink temmä Lähhemb ei olle temmal mitte wastawötkil.

3. Lihhali? Zulgus, kui Inniminne hendä essi täbbe
ei panne, kurga Himmo nink Wötte wasta ei saisa, en
neid armastap, ommale Lihhale Hölpo olšip, nink Pat
parralisi Wiga ei taggane.

1. 14. 15. Egaants kinsatas, kui temmā omīnast Himmust
 vetās nīn̄ kihhotetas. Perrāst kui Himmo om sanu, sīs sūn-
 nitāp temmā Pattu; Ent kui Pat om tāūdetu, sīs sūnnitāp se
 Surma.

4. Kut Innimissel hāuto Valgist, Eaulust nīn̄ Kōn-
 st Melehā om.

wees. 4, 29. 30. ütšike tāhhi Sōnna ārrātulgo teije Sūst wāl-
 ja, enge mes hā om Parrandamisseš, kui seddā waja om, et se
 Armo toop neile, kummo seddā kuulwa. Nīn̄ ārge kurbasta-
 go mitte Jummalā pūhhā Waimo, kummaga teije kui Pitsa-
 rīga ollete kinnitetu ārrālunastamisse Pāitwāni.

5. Kui Inniminne hāal Melei ei tahha Surmast
 wulda, eh̄ se pāle mōttelda.

54. ūtle mulle kōmnet Rāstū?

Sinna ei peā mitte himmustama omma
 Lāhhembā Nāist / Sullast / Nāūtšilut / Tōb-
 rast / eh̄ kīf mes temmā perrāst om.

55. Mes se om?

Meije peāme Jummalat pelgāmā nīn̄ armastama,
 et meije omma Lāhhembā Nāist, Perret eh̄ Tōbrast
 penne pole ei kīssu, eh̄ temmāst ārrā ei sada, enge peāme
 neid mannisema, et nemmā jāwā nīn̄ tewā, mes neile
 sūnnis.

56. Mes meije se kōmne Rāstū perrā peāme
 ceggemā?

Meil peāp ūts kōhhalt pōhhas, pūhhā nīn̄ wagga
 Eello ollema, nīda kui Innimissel olli, enne kui temmā
 Pattu sisse satte.

Matt. 5, 48. Teije peāte tāweliškō ollema, nīda kui teije Eššā,
 kumb Taiwan om, tāwelišk om.

57. Mes Pat om se kōmne Rāstū wasta?

Se kurri Perris Himmo, kumma sissen kīf Innimisse
 omma sūndinu.

Rom. 7, 7. Minna es tunne Himmo, kui Sädus es olles üttelma
Sinna ei peä mitte himmustama.

58. Kas sis küt Inimisse neid Käsku peäwä
piddämä?

Ja. Slin ei olle ütse neist wabba, olgo kes ei
om, ehk tahhap.

59. Mes peäp neid sis ajama neidsamma
Käsku piddämä?

1. Jummal ahang ähwärdäminne, kumba temm
neile kuletap, kumma temmä Käsku perrä ei tahha tetta.

2. Se Tootus, kumba temmä nelle anhap, kumma
teddä kuulwa, nink temmä Käsku piddämä.

60. Kunnan Paigan es ne katz Tükki meile
omma tedä antu?

Kumme Käsku Otsa: Sõnnu sissen.

61. üele mulle neid Otsa: Sõnnu a

Minna **JESUS** / sinno **JUMMAL**

olle ütse wäkkew / wihhane Jummal / ke neide
päle / kumma minno wihkawa / Wannambide
Pattu Koddo otsip Laste päle / kolmanda min
neljända Põlwe sisse. Ent neile kumma min
no armastawa nink minno Käsku piddäwä /
te minna Hääd / ammak tuhhanda Põlwe sisse.

62. Mes se om?

Jummal ähwärdäp nuhheldä kike, kumma neide sinas
te Käsku ülle astwa; Seperräst peäme temmä Wihha
pelgämä, nink ei peä mitte nisugguste Käsku wasta tege
gemä, Ent temmä tootap Armo nink küt Hääd kigille /
kumma temmä Käsku piddäwä. Seperräst peäme
teddä ka armastama, temmä päle lootma, nink hääl
Melel temmä Kässude perrä teggemä.

63. Kas

63. Kas lassep ka Jummal seddâ kûl sündidâ/
mes temmâ sin âhwârdâp.
Ja, temmâ ei âhwârdâ mitte üt sindâ, enge temmâ
lassep ka seddâ Nuhluust töttelikkult neide päle tulla, kum
a teddâ wihtawa.
Mat. 50, 21. Sinna teet Kurja (ätlep Jummal) uink minna
olle wail, sis mötlet sinna minna sinna, sôrrôsse allemat, Sest
minna rähä sinno nuhhelda, nink tahha seddâ sinno Silmi
ette sâdâ.
64. Kummâ es sis ne omma/ Kummâ Jum
malat wihtawa?
Kif ne, kumma ilma Parrandusseta ikses Pattun
le ellawâ.
65. Kas sis Jummal seddâ ka peâp, mes
temmâ tootap?
Kõtwaste: Sest Jummal ei olle mitte Juniminne,
temmâ wõlsis, ei ka Junimisse Laq, et temmâ middâke
es kahhitsema. Kas peâß temmâ middâke ütlemâ,
nink es peâß, seddâ mitte teggemâ? Kas peâß temmâ
middâke kõnnelema, nink es peâß seddâ mitte piddamâ?
Mos. 23, 19.
- Ent kas woip Juniminne pertâsi Pattu: Sad:
damist Jummalâ Kestû târwelit:
kult piddâdâ?
Ei woit mitte. Târwelikkult ei sa temmâl neid mitte
tus.
Mat. 7, 18, 19. Minna tijâ, et minno sissen (se om, minno Lihha
sissen) ei ellâ Hâad. Sest Tahtmist om mul kûl, ent Hâad
tettä ei löwâ minna mitte. Sest seddâ Hâad, mes minna
tahha, ei te minna mitte, enge seddâ Kurja, mes minna ei tah
ha, seddâ te minna.
Lun. 8, 46. üttele Junimist ei olle, teâ Pattu ei te.
Mat. 23, 143, 2. Issand, ärrâ mingo mitte Kohtutte omma Sul
lasega, sest sinno een ei olle ütseite Ellaw õige.

67. Melles meije sis ei woi Jummalä Käseu
täw welikkult piddäda?

Meije Lihha Nörkuffe perräst. Sest meise olle
läbbi Pattu nidade ärrärilkkotu, et meije ommast Jou
wust waimolikko Ussu sissen middäke ei löhta tettä.
Seebr 12, 1. Pangem mahha kil Koormat, nink meise ümb
saiswat Pattu.

68. Melles sis ne Kässu Innimissele
omma antu?

1. Seperräst, et Inniminne Jummalä Tahtmist nink
Meelt peap tundma, nink teedmä, mes temmä se perr
peap teggemä nink jätmä.

3. Mos. R. 12, 32. Kil mes minna teid kässe, seddä peate teise p
däma. Teise ei peä middäke sinnä päle kaswatama, ei ka mid
däke sest kaotama.

2. Et Inniminne omme Pattu nink Ärrärilmist, tun
neh, allandikkus saas nink Kristusse pole hendä känd.

Rom. 7, 7. Pattu es tunne minna muido mitte, kui läbbi Sädu
se. Sest minna es tunne Himmo, kui Sädu es olles itteln
Sinna ei peä mitte hintmustama.

Kal. 3, 24. Sädu om meise Kartistaja olau Kristusse päle, e
meije läbbi Ussu diges saasse.

69. Es sis Inniminne üssite woi perräst Pattu
Saddamist neid Kässu piddäda?

Wäljalikko Kuulmist nink Kartistust woiva kil In
nimisse Ossast piddäda: Ent Ustlikko woiva läbbi Püh
hä Walmo Abbi nink Mansaismisse Pühhandussega
eddisi jouda Jummalä, Belussen.

70. Kas sinna sis ussat ütte Jummalat ollewat
teddä sinna peat kuulma?

Jä. Üts Jummal om.

Seebr 11, 6. Kä Jummalä mannu tahhap tulla, se peap ussma,
teddä ollewat, nink et temmä neile, kumma teddä ogwa, sa
soja om.

71. Kas

71. **Ras om ka weel ennâmb kui üts Jummal?**
 Ei olle mitte. Üts ainus Jummal om ennege.
 Mos. R. 6, 4. Kule Israel, **YESUUD**, sinno Jummal; se
YESUUD om üts.

72. **Kuis hendâ sefinane ainus Jummal
 arwaldanu?**
 Nida, et temmâ om kolme Resti, **Issâ**, **Poig** nink
Pühâ Waim.

Jan. 5, 7. Kolm omma, kumma tunnista wa **Taitan**, **Issâ**,
Sõna nink **Pühâ Waim**: nink ne kolm omma üts.
 Matt. 28, 19. Winge nink tekke **Tungriß** kif **Pagganid**, neid ristien
 se **Issâ** nink **Poja**, nink **Pühâ Waimo** **Nimmel**.

73. **Kuis hendâ Jummal se Issâ arwaldanu?**
Eht / mes om Jummal se **Issâ** meile tennu?
Temmâ om (1.) **Taiwast** nink **Maad**, nink kif, mes
 sissen om, lonu.

Mos. R. 1, 1. Algmissen loije Jummal **Taiwast** nink **Maad**.
 Hebr. 11, 3. **Lâbbi Ussu** moistame, et **Ilm** lâbbi **Jummala** **Sõna**
 om kolko lidetu; nida et se, mes **nättâs**, om **santu** sest, meâ ei
 nättâ.

Temmâ om (2) meile omma **Poiga** andnu.
 Jan. 4, 8. Se sissen om **Jummala** **Arm** arwaldetu meije **wa-**
sta, et **Jummal** omma aino **sündinu** **Poiga** **Ilma** sisse om **lâh-**
hâtanu, et meije **temmâ** lâbbi ellâsse.

74. **Ras sis Jummal ka Innimist om lonu?**
Ja, kuis sis.

Mos. R. 1, 26. 27. Nink Jummal üttel: **Setkem** **Innimissi**,
 omma **Palge** perrâ, omma **Saarnusse** perrâ, et **nemmä** **wallit-**
sewa **ülle** **Kalla** **Merren**, nink **ülle** **Linno** **Taita** **al**, nink **ülle**
Lõpra, nink **ülle** **lige** **Ma**, nink **ülle** kif **Maokesse**, kumma **Ma**
pâal **romawa**. Nink Jummal loije **Innimist** ommaq **Palges**,
Jummala **Palges** loije **temmâ** **teddâ**; Nink **temmâ** loije **weid-**
utte **Essätse**, nink **utte** **Emmâtse**.

75. **Kun es se oppetetas Laste Oppussen?**
Kristi **Ussu** **eddimâtsen** **Tükkin**, kumb **Lomissest** **paja-**
 76. **ütle**

76. Ütle mulle Kristi Ussu eddirnäst Tähti?
 Minna ussu **JUMMALA** se Issä / ki
 wäggewä Taiwa nink Ma Loya sisse.

77. Mes se om?

Minna ussu, et Jummal minno like Eodu Ussuga
 lonu, mulle andnu Jhho nink Henge, Silmi, Kõ
 nink kii Lu-liikmist, Meelt nink Moitust, nink weel ü
 peap; Päle se, Keiwid nink Kängi, Sõki nink J
 Maija nink Kotta, Naist nink Last, Põldo, Eõprid
 kii Hääd, kige Jhho nink Edo Eartwidusse nink Pä
 tussoga rikkalikkult nink eggapäwä õnnistap, kige Hä
 eest kaitjap nink kige kurja eest hoijap nink paimenda
 nink seddä kii selgest issalikkust Armitst nink Heldusse
 ilma minno Arwateenmisse nink Eotä. Se kige eest
 minna jälle wõlgo, teddä tännädä nink kitta, orj
 nink kuulda. Se om tõttelikkult tõisi.

78. Mes sinna siin tunnistaat Jummalast
 sest Issast?

Minna tunnista, et temmä Taiwäst nink Maad nink
 kii, mes sääl sissen om, om lonu.

79. Mist es Jummal kii om lonu?

Et üssike minkest.

Heebr. 11, 3. Lääbi ussu moistame, et Jlm lääbi Jummalä Sõ
 na om kokko lidenä, nida et se mes nättäs, om sanu sest, me
 nättä.

80. Kuis Jummal kii om lonu?

Ainult nink ütjündä lääbi omma kigewäggewä Sõ
 na ehl ütlemisse.

1. Mos. 11, 3. Jummal üttel: Tulgo Walge; Nink Walge tullu

81. Mink tarbiß es Jummal kii om lonu?

Ei mitte seperräst, kui olleß tälle henneselle middä
 waia, enge et temmä Heldust, Earkust nink Wälke peap
 tuttama, nink Englifst nink Innuissifst kittetämä.

aw. L. 17, 25. Jummalat ei orjata mitte Innimiste Käest, kui
 olles talle midväke waja, temmä annap essi kigille Ello nink
 Höngo nink kii.

aw. L. 119, 64. Issand, Ma om täüs sinno Heldust; oppeta
 mulle sinno Kohbut.

aw. L. 104, 24. Issand, kuis sinno Tõ ni säre nink paljo omma?
 Sinna ollet kii targalikkult saadnu, nink Ma om täüs sinno
 Heldust.

82. Kas om Jummal ta Englid Ionu?

Om.

83. Mes ne Engli omma?

Nemmä omma mõistlikko Waimo nink näggemäittä
 jusse, Jummalast lodu, täddä kitiä nink Innimissi
 jama.

84. Mitte, suggutse es ne Engli omma?

Katte suggutse, Hä nink Kurja Engli.

85. Kumma es ne Hä Engli omma?

Ne, kumma se lodu Hä, nink Sõnna wõtmisse sisse,
 kasta Jummalat. Kiindmält omma jänu, nink nüüd Hä
 en omma kiinitetu, Jummalat kiwä, nink Innimissi
 jama.

aw. L. 103, 10. Kikke Issandat teije temmä Engli, teije kange
 Sõa Wihhe, kumma temmä Käsku tallitate.

aw. L. 1, 14. Es nemmä (ne Engli) kii olle orjalikkko Waimu,
 wäljä lähhatetu Orjusse neide perräst, kumma õnnistust peä-
 wä perrändämä.

86. Kuis pühä Engli meid Innimissi orjawa?

Nemmä kaitswa meid Kurrati nink kii meije Wainu
 ste wasta, nink kandwa meije Henge perräst Surma
 kairwatte.

aw. L. 34, 8. Issanda Engel teep omma Leri neide ämbre, kum-
 ma teddä pelgäwä, nink aiwitap neid.

aw. L. 19, 11. 12. Temmä om omme Englid sinno perräst kask-
 nu, et nemmä sinno hoitwa lige sinno Teije pääl, et nemmä sin-
 no Käste pääl kandwa, nink sinna omma Jalga Kiwvi wasta
 ei touka.

Yul. 16, 22. Ent jöhto, et se Sant ärräkoli, nink kanneti Engli
 Abrahammi üskä.

87. Kuis meije hendä pühhä Englide wasta
 peäme piddämä?

Meije ei peä neid mitte kumardama, enge Jummalat
 lat neide kaitsemisse eest tännämä, wink teddä weel eddä
 päide se perräst pallemä; meije ei peä neid ka omme
 tuga mitte kurbastama, ei ka ärrä ajama, enge paljo en
 nämbäste neid öige Pattust Käänmissäga rõõmsas
 gemä, nink himmustama neide Gelsi sada.

Jan. W. 19, 10. Minna satte mahha se Engli Jalgu ette, te
 kumardama. Nink temmä üttel mulle: Kae, ärrä
 foddä mitte. Minna olle sinno nink sinno Welliste, nink
 Kaas-Sullane, kummil Jesusse Tunnistust om? kumard
 Jummalat.

Yul. 15, 10. Minna üttele teise, Rõõm saap ollema Jummalat
 Englide een, ülle üttele Pattust Käänjä Pattatse.

Matt. 22, 30. ülestõffemissen ei sa nemmä mitte kossima ei
 hendä lastma kossida, enge nemmä omma kui Jummalat Engli
 Taiwan.

Heebr. 12, 22. Teije ollete tulnu Zioni Wäe mannu, nink ellän
 Jummalat Lina, taiwatse Jerusalemmi nink mitma tubhand
 Engli Hulka.

88. Kumma es ne kurja Engli omma?

No, kumma Jummalast omma ärrätagganu, Jummalat
 teotawa, nink õgwa Inimistille Rahjo teotawa

Jan. 8, 44. Kurrat om Inimisse Tapia Algmissest, nink ei
 Tõttehe saishina Janu, Tõtet ei olle temmä man.

89. Kuis meije hendä kurje Englide wasta
 peäme piddämä?

Meije ei peä neide, kui Jummalat nink meije Wain
 laste, Mele perräst middäke teggemä, enge peäme Ussun
 neide wasta saishma.

1. Peetr. 5, 8. 9. Olge kaine, walwke, sest teije Wainlanne Kurrat
 rat kähp ümbrekaot, kui rõõkwa Louw, nink otsh, teddä tem
 mä õrraneläh; sesamma wasta saiske kindmält Ussun.

90. Mes sinna muido weel tunnistat Risti
Ussu eddimätsen Tükkin?

Minna tunnista, et Jummal minno ka om lonu, et
temmä minno weel nüüd hoiap nink üllewän peap, nink
ge Häddä nink Kurja eest kaidsap.

91. Kas sis sinna täl nisuggutse sure Armo
wäärt ollet?

Minna ei olle mitte se wäärt, enge temmä teep seddä
selgest jummalikkust, issalikkust Armust, ilma minno
öta nink Awota.

Mos. R. 32, 11. ISSAND, minna olle ülle alw, kige se Armo
nink kige se Tötte wasta, mes sinna ommale Sullaselle ollet
tenuu.

92. Mes sis sinno Wölg nink Rohhus jälle om/
temmäle se eest tetta?

Minna peä teddä se eest tannämä, kitmä, orjama nink
ulma.

1. 5, 24. Et veljäkem Issandat omma Jummalat, Te meile
arrast nink illast Bihma parral Ujal annap, säetut Poimo
Uiga hoiap temmä meile.

2. 14, 15, 16, 17. Meise kulutame teile, et teije hendä peäte
händmä neist kuhjast ellawä Jummalala pole, ka om tenuu Tai-
wast nink Maad nink Merd, nink kii, mes neide sissen om. Kä
nihilisel Ujal om lastnu kii Pagganid neide omma Teed tondi;
nink sisti ei olle temmä hendä essi tunnistamatta jätnu, Hääd
etten, Taiwast meile Bihma nink wiljalikko Uiga anden,
neije Swamid Sögi nink Römuga täuten.

93. Sinna üelit Jummalat Innimist lonus/ ent
lid näet sinna Innimissi ni kurja ollewat/ kas
om sis Jummal se Issand eesmäst Inni-
mist ka ni kurjast lonu?
ei olle mitte.

94. Kuis sis Jummal Innimist lonu?
Jummal löise Innimist ommaß Balges, Jummalala
ges löise temmä teddä. 1. Mos. R. 1, 27.

95. **Mes se om Jummalala Palge?**

Üts ka lodu Innimisse Saarnus Jummalaga, tã
 welikkun Tarkussen, Pühhäussen nink Digussen. Eh
 Dse nida kui Jummal om pühhä, tark, helde, õige,
 olli se eesmänne Inniminne ka.

Tark R.2, 22. Jummal om Innimist lonu iggãwãtse Ello
 bis, nink om teddã tenau üttes Palles, et temmã olles temmã
 saarnane.

Ewees. 4, 24. Edmble wasset Innimist henne pãle, kumb Jum
 mala perrã om lodu, tõttelikkun õigussen nink Pühhäussen.

96. **Kas om sis se Jummalala Palge weel me
 pããl? Ehk kas meije weel olleme ni pühhä nink
 pattuta/ kui Jummal meid eddimãle
 om lonu?**

O! ei olle mitte. Meije olleme, parrãko Jummal
 seddã Jummalala Palget arrãkaotanu, olleme Sündm
 fest sani Jummalala wastã, nink ei olle mitte ennãmb tem
 mã saarnatse. Meije Süddãme Weel nink Mõtte
 Latfest sani illes kurri, 1. Mos. R. 6, 5.

Ewees. 2, 3. Meije olleme Lomust Wihha Latse.

97. **Mink lãbbi es meije seddã olleme arrã
 kaotanu?**

Lãbbi Kurrati Pettusse, nink meije eesmäste Wã
 nambide patlikko Saddamisse.

Tark. 2, 24. Lãbbi Kurrati Kaddeusse om Surm Ilma sisse tultu

98. **Kas sinna mulle woit jurtustada, kuitao Kur
 rat Innimist om arrãpetnu/ nink kuitao In
 nininne Pattu sisse om saddanu?**

Kui Jummal Innimist olli lonu, sis pand temmã ted
 dã Paradisi ehk kauni Uija sisse, and tãlle Lubba lig
 Puist sũrowã, üttest ennege keeld temmã teddã sõmã
 nink üttel: Sest ei peã sinna mitte sõma; kummal Pã
 wãl sinna fest sõõt, peãt sinna Surma arrãkoolm
 Kurr

Kurrat tulli Siuwwu Naul Ewa mannu, káand Zummala Sónna úmbre, teggi teddá julgeß, et temmá seper. Rást es saaf árrákoorma, juttust tälle suurt Eullu, mes tälle sest Sömissest piddi sama; nink saat nidade, et temmá Zummala Rásku úlle Káe heit, nink Kurrati Tabt. Misse perrá teggi, nink sest árrákeeltu Puust söise. Sest nuud et Inniminne ennám Kurratit kui Zummalat nink kuuld, sis ei woi nink es tahha se pühhá Zummal mitte ennám nisuggutse rojatse Pattatsega Söprust piddáda nink úmbreláwá. Seperrást saise Inniminne kohhalt úmbrelántuß, summalikko Assu sissen rummalaf, umbusflifkuß, es ussu Zummalat jobtate, enge káand hendá temmást kohhalt árrá, hendá essi nink muid Rodu, Assa armastama.

99. Sis es woi jo Inniminne särátsel Wisil nink Rombel mitte ónsaf sada?

Es woi mitte. Enge nida kui Zummal teddá Parasif Afast wálsá aije, nisammute piddi temmá ka iggáwátseß Afaf Faimast ollema árrátougatu, Þörgutte heidetu, nink iggáwátse Nuhtlusse sisse árrásunnitu.

100. Es sis Zummal útteke Nouwo olle löidnu?

Zumma lábbi waiselle Pattatselle Innimisfelle jálle Abbi woip sada?

Om, Tenno Zummalalle! Kui Engli nink Innimisse útteke Nouwo es tijá, sis om Zummal selgest Armust Nouwo löidnu.

101. Máranes sis se Nouwo om?

Se, et Zummala Þoig piddi Innimisseß sama, nink Innimiste Assemel Zummalalle tárwelikkult sónna-þóttil ollema, seddá Pattu Nuhtlust, kumba Inniminne

om ärrätenu, henne päle wötma, nink kannatama fige
 fuggust Teotust, Hättä nink Wallo, nink wimäte Sun
 ma minnemä, nink nidade Zummala Digusselle, käl teg
 gemä nink Junimisse, eest masma.

1. Mos. 3, 15. Minna tahha Waino tösta sinna waijete n
 Raife waijelle, nink siuno nink temmä Seeme waijelle: S
 samma saap sulle Wääd ärräröhhuma, nink siuna saat temmä
 Konfa ärräröhhuma.

2. Kor. 5, 21. Zummal om seddä, käl üttestike Pattust es tijä, me
 eest Pattust tennu, et meije saassem Zummala digussesh temmä
 sijen.

102. Kas om sis sesinanane *Touw wastawoer*
 Ja, om. Zummal ei olle ommale Pojaleke Armo
 andnu, enge om teddä meije kike eest ärräandru: Nubh
 lust temmä päle pannu, et meil Rahho ollesh, nink temmä
 Raigi läbbi olleme meije süttitetu. Röm. 8, 32. Ef. 5, 1.

103. Mes om Zummala Poja Timmi?

JESUS KRISTUS.

104. Kunes temmäst oppetet as?

Kristi, Ussu töise Tükkin, kumb Ärrälunastamisse
 pajatap.

105. Ütle mulle sis Kristi Ussu töise Tükki Sönnu.

Minna ussu **JESUSSE KRISTUSSE** / temmä aino Poja / meije
JESANDA siise / käl om sadu pühhä
 Waimust / Ilmale tulnu Mariast / Junkrust /
 kannatanu Pontsusse Pilatusse al / Kristi päle
 podu / ärräkolu nink mahha matretu / alla läne
 nu Pörgo / Hauda / kolmandel Päiwäl jätt
 ille stösnü Kooliist / illes lännu Taiwatte / istun
 Zummala / se kigewäggewä Issä / hääl Käel /
 saast saap temmä jälle tullesma sundina Ella
 wid nink Koolhid.

106. Mes se om?

Minna ussu, et JESUS KRISTUS tóttelik
 JUMMAL Iffást iggawest, nink ka tóttelik Jnnim-
 e, Jnkrust Mariast sundinu, om minno JESUS, D,
 a minno árrakaddonu nink árrasunnitu Jnnimist om
 unastanu, árraostnu nink woitnu figist Pattust, Sur-
 nast nink Kurvati Báest, ei mitte Kulla eht Hóbbeda-
 a, enge omma pühhá kalli Berre, nink omma suta
 Kannatusse nink Surmaga, et minna temmá omma
 eá ollema, nink temmá Rikkussen temmá al ellamá,
 nink teddá orjama iggawetsen Oigussen, Waggaußen
 nink Infussen, ótse nida kui temmá om illestósnu Sur-
 nast, elláp, nink wallitsep iggawest. Se om tóttelikult
 dist.

107. Mes sinna neide Sönnuga tunnistat JESUS
 susest Kristussest / Jummal Pojast?

Minna tunnista temmást, et temmá om (1) tóttelik
 sine JUMMAL, Iffást iggawest sundinu. (2.) Sest
 temmá minno Pattu eest pididi árrakoolma, ent Jum-
 mal omma Ollemisse perá ei woi koolda, sis om temmá,
 abbi pühhá Waimo ilsewarjomisse, tóistitseh Jnnimist
 Jnkrust Mariast sundinu.

108. Náidá mulle illes pühhást Kristust / et Kris-
 tus tóisine Jummal om?

Jan. 9, 5. Kristus, kumb om sundinu Wannambist Eihha perá,
 om Jummal álle lige kittetu iggawest. Amen.
 Jan. 5, 20. Jummal Poig om tulnu, nink meise Woistust and-
 nu, et meise Tóistit tunne. Nink meise olleme Tóistit-
 temmá Poja JESUSse Kristusse sissen: Seinnane om se tóttelik
 Jummal, nink iggawenne Ello.

109. Náidá illes Kristust tóttelikko Jnni-
 mist ollewat?

Hebr. 2, 14. 15. 16. Ótse kui Latfil Eihha nink Werb om, nida om
 E 4 temmá

temmä ka selsanmal Kumbel sest ossalikkus sanu, et temmä läbbi Surma, Wälke ärrävöttas felt, kel Surma Wäggi oll se om Kurratilt, nink päntäs ärrä neid, kumma läbbi Surma Weljo kien Ellun piddiwä Orja ollema. Sest temmä ei wött kunnake Enalid henne päle, enge Abrahammi Semend wö tap temmä henne päle.

1. Tun 2, 5 ütš Jummal om, nink ütš Wahbe, Nees Jummal nink Innimiste wajel, se Inniminne Kristus JEsus
 110. **Mes Kohhus om Kristussel sinno ülle?**
 Temmä om minno **JESUS**.

Rom. 14, 9. Seperräst om Kristus ka ärräkolu, nink üllestõst nink jälle ellawas sanu, et temmä Kooljide nink Ellawide ülle Essand olles.

111. **Melles temmä sinno Issand om?**

Seperräst, et temmä minno nink seddä koggomä Alma, kui meije ollime ärräkaddonu nink Dörgutte ärrä funnitu, om ärrälunastanu, ehk wabbaß nink wallat tennu.

1. Kor. 6, 19 20. Teije ei olle mitte henne perrält. Sest teije lete kallide ärräostein. Seperräst, litke Jummalat omma Jhhu nink omma Waimun, kumma omma Jummalat perrält.

112. **Mistes Kristus sinno om ärrälunastanu ehk wabbaß tennu?**

(1.) Pattust, et ne minno ei peä hukka saatma, ei ka minno ülle wallitsema. (2.) Surmost, et se minno ei peä iggawes kinni piddamä. (3.) Kurrati Wäest, et temmä minnoga nida ei woi tettä / kui minno Pattu omma tem.

Rom. 8, 1. Ei olle nüüd neil üttele Hukkatusi, kumma Kristus JEsusse fissen omma, kumma ei käü Lihha perrä, enge Waimu perrä.

Rom. 6, 12. 14. Eis ärräwallitsego nüüd Pat teije surmlikkus Jhhu, tälle sönarwõtlit olla temmä Himmun. Urge and ka omme Lulimisse üllekoh. o Riistaj Pattule; enge and hõudä essi Jummalalle, nida kui no, kumma Kooljist omma ellä

Käwäs sanu, nink omme Luliikmissi õigusse Riistaf Jumma-
 alle. Sest Pat ei sa teije ðlle mitte walitsema, sest teije ei olle
 Sädusse al, enge Armo al.

Kor. 15, 54. 55. Kui sesinane hukka minnew saap henne päle
 wõtma seddä, mes hukka ei lä, nink sesinane Surmik saap hen-
 ne päle wõtma seddä, mes ei kole, sis saap se Sõnna sündimä,
 mes kirjotet om Surm om ärräneeltu Woimusse siise: Surm,
 kus om sinno Astla? Põrgu, Haud, kus om sinno Woimus?
 Ent Suring Astla om Pat: Ent Pattu Wäggi om Sädus.
 Ent Jummalalle olgo Tenno, kä meile Woimust om andnu,
 läbbi meije Issanda Jesusse Kristusse.

Hebr. 2, 14. 15. õtse kui Laasil Lihha nink Werd om, nida om
 temmä ka selsammal Kombel sest ossalikkuß sanu, et temmä läb-
 bi Surma, Wäkke ärräwõttaf selt, kel Surma Wäggi oli, se
 om Kurratilt; Nink päästaf ärrä neid kumma läbbi Surma
 Peljo kigen Ellu piddivä Drja ollema.

3. **Wint ka es sis Kristus sinno om lunnastanu?**
 Ei mitte Kulla ehk Hõbbedaga, enge omma pühhä
 Kalli Werrega, kumba temmä minno Pattu eest Kristi
 Kullen om ärräwallanu, nink omma Sõnnawõtmissi,
 Kannatusse nink Koolmissiga.

1. Peetr. 1, 18. 19. Teedke, et teije ei olle mitte hukkaminnewä
 Hõbbeda ehk Kullaga ärrälunastetu ommaß tähjätsest Käügist,
 kumb teile teije Wannambist om jättetu; Enge Kristusse, kui
 teotamatta nink purretamatta Wona, Kalli Werrega.

Kal. 4, 4. 5. Kui Wig täüs saije, sis lähhat Jummal omma Poiga,
 sündinns sada Naisest, nink Sädusse alla panna, et temmä
 neid, kumma Sädusse al olliva, ärräostaf, et meile Laste-Koh-
 huß saaf.

14. **Kas sis Kristus lamiddäke olli Kurja tennu/
 et temmä pididi ärräkoolma?**

Es olle mitte. Temmä olli ilma sütä; Enge temmä
 kannat minno perräst, nink mas ärrä minno Wõlaa.

Esa. 53, 4. Tõttelikult temmä kand meije Tõppe, nink wõt hen-
 ne päle meije Wallo. 9. 8. Temmä es olle kelleke Kurja tennu,
 ei olle Pettust temmä Su sissen lõitu.

115. Kas sis minnul nüüd Lubba om/minno om
Pä nink Mele perrä ellädä / Kunna minna
olle ärrälunastet?

Ei olle mitte. Kuis minna nüüd weel peäff püüd
Pattu tettä, nink neid orjata, kummist wallale sada
paljo om masuu?

Rom. 6, 3. 4. Mitto meid Kristusse Jesusse päle omma rist
olleme temmä Surma sisse rititu. Sis olleme nüüd temmä
mahha mattetu, läbbi Ristmisse, Surma sisse, et ütse kui
stus om ülles ärrätetu Kooljist läbbi Essä Urwustusse,
peäme ka meije wassien Ellun käämä.

116. Reddäs minna sis nüüd peä kuulma
nink orjama?

Minna peä nida kui Kristusse omma nink kalliste
räästetu Sullane (Näütsik) temmä Rikkussen temmä
al ellämä, nink teddä orjama iggawetsen Sigussien
Woggaussen nink Önnistussen.

Lut. 2, 14. Kristus om hendä essi meije eest andnu, et temmä meid
ärrälunastet kigest üllestõstet, nink hennele essi Rahwast
hastat Önnistussen, kumb ussin olles häle Tole.

Heebr. 9, 14. Kristusse Werri pohhastap meije Süddäme-See
mist kolust Teest, ellämät Jummalat orjama.

117. Kui Kristus olli ärräkolu / mes sis perräst
temmä Rehhäga testi?
Teddä matteti mahha.

118. Melles temmä mahha om mattetu?

1. Ütteff Önnistussen, et temmä öigede nink tödste olli
ärräkoolnu. (2.) Meije Pattu mahha matta, kumb
meije säält ei peä jälle ülles kaitoma, ei ka neid wassien
orjama. (3.) Meije Haudu pühhäädädä.

119. Sinna ütlet, et Kristus om ärräkolu nink
mahha mattetu, kas temmä sis weel kolu
nink Zawwa sissen om?

Ei olle witte. Temmä om kolmandel Päiwäl Sur-
mast jälle üllestõstnu.

Jan.

1. **Uo. 1, 18.** Minna olli kolu, nink nãtse, minna olle ellãw ig,
 jawest iggawetsef Niasf. Amen, Nink mul om Põrgo Harwa
 nink Surma Wõtmid.

120. **Kas om Kristus ka Põrgutte lãnnu?**

Ja, temmã om alla lãnnu Põrgu. Hauda.

1. **Mes sinna moistat lãbbi Põrgu; Harwa/
 kohhe Kristus om lãnnu?**

Ärrãhukkatusse Paita, ei mitte Põrgu; Pina; Sest
 perrãst Surma ei olle Kristus seddã mitte kannatanu.

1. **Peetr. 4, 9.** Et temmã ülles om lãnnu, mes se muido om, kui et
 temmã emne om alla lãnnu fige allumaste Ma Paita sisse.

122. **Kunnes Kristus Põrgutte lãnnu?**

Selsammal Silmã Pilgmisset, kui temmã jãlle om
 lãrdãf sanu.

1. **Peetr. 3, 18. 19.** Kristus om ärrãsurmatu Lihha perrã, ent ellã-
 wãf fettu Waimo perrã, kumman temmã ka om lãnnu, nink
 neile Waimule, kumma (nãud) Wangia omma, Juttust üt-
 telnu, kumma ennemuste es ussu, kui Jummalã Pilmest üt-
 tõrd wot, Noa Pãiwil.

123. **Minkperrãst es Kristus Põrgutte om
 lãnnu?**

Seperrãst, et temmã, kui dige Ärrãwããrjã nink Woi-
 mussẽ Wõtja, hendã Kurratille nink ligille, Ärrãhukka-
 tẽtuile Hirmusf nãudãf, nink nida tõttelikkult Tõga tedã
 annãf, et temmã meid Põrgo. Harwast ärrãlunastanu,
 kumma sisse meise hendã nüüd wallato Kõmbel ei peã
 saatma.

1. **Kol. 2, 15.** Temmã om ärrãriisnu Pãlikko, Walla nink Wõimus-
 sid, nink om neid Narusf ette tonu julgest, nink ärrãwããrmisse
 Rõmu neist tennu, henne lãbbj.

1. **Hõf. 13, 14.** Minna tabha neid Põrgust ärrãlunastada, nink Sur-
 mast ärrãpãstã. Surm minna tabha sulle Surma. Sõõt olla,
 Põrgu. Haud, minna tabha sulle Jummalã, Wits olla.

124. **Minkperrãst es Kristus ülles om tõsnu?**

1. **Witef Eunnistussef,** et temmã meise Pãttu eest tõre-
 welit.

welikkult om kíl tennu nink masnu. 2. Meije
 wiimsel Páiwál peáwá sama úllesárrátetus iggam
 Ello sisse. 3. Et meije walmolikkult peáme Pattust
 lestoufma, nink et meije seddá ka joutwame.

Rom. 5, 10. Kui meije Zummalalle olleme leppitetu lábbi-tem
 Poia Surma, kui meije weel Waiulasse ollime, paljo enm
 beste same ónsaf sama, lábbi temmá Ello, kunna meije oll
 leppitetu.

Rom. 4, 25. Kristus om meije Pattu perrást árrá antu, nink m
 óigusse perrást úllesárrátetu.

1. Kor. 15, 21. 22. 23. Lábbi Zanimisse tulley Surm, nink lább
 Zanimisse Kooljide úllestósseminne. Sest ótse kui Adam
 kíl árrá koolwa, nida sawa ka Kristussen kíl elláwáf ter
 Ent eggáúts omman Kórran, Etsik KRISTUS, perrást
 kumma Kristusse perrást omma, temmá Tullermissen.

Rom. 6, 4. Sis olleme núüd temmága mahhamattetu, lábbi
 Kristusse, Surma sisse, et ótse kui Kristus om alles árrátetu
 Kooljist lábbi Essá Awustusse, nida peáme ka meije waf
 Ellun káumá.

125. Ras om sis Kristus weel nággewál Rom
 bel meije man?

Ei olle mitte. Temmá om úlles lánnu úlle kíl T
 wa, et temmá kíl táúdáf. Erweef. 4, 10.

126. Mes temmá sis núüd teep meije Zááf?
 Temmá istup Zummala Wáe háál Káel, saisap nink
 palley meije eest Zummala man.

Rom. 8, 34. Kes om, ká hukka tahhap panna? Kristus om, ká
 árrá om kolu, ent paljo ennám beste, ká ka úlles om tósau, ká ka
 Zummala háál Káel om, ká ka meije eest palley.

127. Ras meije ka same teddá jálle nággemá?
 Ja same; Sest temmá saap se Alma Lóppetussen jálle
 tullema Pilwin, nink kíl Silmá sawa teddá nággemá,
 nink ne kumma teddá omma pijsnu: Nink kíl ma Sug
 gu sawa temmá een hundama. Jan. Aw. 1, 7. Sis saap
 temmá sundma Ellawid nink Kooljid.

128. Runnas sis seddã Kohhut petäs?

Ilma Löppetussen, ehk wiimjel Väiwäl.

9. Kas sis se Ilm hukka lät / nink kuis temmã peap hukka minnemã?

Ja, temmã peap Tullen hukka minnemã.

Peetr. 3, 10. Issanda Väiw saap tullesma, kui Warras õsel, kummal Saiwa sure Naggisemissegga sawa hukka minnemã, ent Elemendi sawa (surest) Pallawast arrásullama, nink Wa, nink Teo kumma temmã sissen omma, saap arrápallama.

130. Runnas se sünnip?

Seddã Väiwã ehk Tundi ei tijã keãke, ei ka Engla Taiwan, kui ennege Essã ütšindã. Matt. 24, 36.

Matt. 24, 42. Seperrãst walwke, sest teije ei tijã mitte, kummal Tunnil teije Essand saap tullesma. 44 L. Seperrãst olge teije ka walmi, sest kummal Tunnil teije ei mõtle, sis saap se Jue nimisse Poig tullesma.

131. Kes se Sundja ehk Kohto Moistja om sensinatsen Kohrun?

JESUS CHRISUS, tõttelik: tõsine Jummal nink Juniminne.

Ap. Teg. 17, 31. Jummal om ütte Väiwã säãduu, kummal temmã seddã Ilma saap sundma õigussen, labbi ütte Wihhe, kumman temmã om säãduu, nink peap õigille ette Uflu, perrãst seddã kui temmã teddã Kooljist om illes arrãtanu.

132. Rumma es ne omma / kumbe peap sunnitama?

Kik Junimisse, ni ne, kumma sis weel ellãwã, kui no, kumma omma arrãkolu.

2. Kor. 5, 10. Weid peap kik awwaldetama Kristusse Kohto Jãrie een, et eggãuttele tassotas, nida kui temmã Jhhu om teanu, olgo hã ehk kurri.

133. Mes sis Kristus Junimissist saap sundma, ehk mes se Kohto ette peap todama?

Kik Tekko. Sõnnu nink Mõttid, olgo hã ehk kurri. Matt. 16, 27. Junimisse Poig saap tullesma omma Essã Urwonstussen omme Englidega, nink sis saap temmã eggãuttele tassoma temmã Tõ porã. Matt.

Matt. 12, 36. 37. Minna üttele teile, et Inimisse peäwä andma Kohto Päiwäl eggäüttest tühjätsest Sönnast, hemmä omma pajatanu. Sest ommist Sönnust saat vigendetus, nink ommist Sönnust saat sinna ärräsunnit
 1. Kor. 4, 5. ärge sundke middäke enne Aiga, senni kui Issand lep, ka ka saap selges teggemä, mes pimmedän om ärräpeh nink Soämide Rouwo arwaldama. Nink sis saap eggäüt Summalast Kittust sama.

134. Mes Luggu es sis se päle eggäüttele saap Kohhus moisietaš nink toimetetas ka seddämaid et no kumma omma hääd tennu (se om, omma Hä; Teggodega üles näütnu) sawa iggawetse Ello minnemä; Ent ne, kumma omma kurja tennu, sawa gawetse Tulle sisse minnemä.

Matt. 25, 41. 42. Sis saap temmä ka ütlemä neile, kumma ral Kael omma: Take ärrä minnust, teije ärräwannotu, se gawetse Tulle sisse, kumb walmisietu om Kurratille nink tem Englite. Sest minna olle issone oluu, nink teije ei olle minn sawwä andnu: Minna olle jannone oluu, nink teije ei olle minn no jootnu. Minna olle wöras oluu, nink teije ei olle minn wasta wötnu. Minna olle allaste oluu, nink teije ei olle minn latnu. Minna olle többine nink Wangin oluu, nink teije olle tullu minno laema.

135. Kui Kristus küt Ilma om ärrälunastanu, nink kui sinna ollet ütrelnu / kas sis küt Inni: misse önsaš sawa?

Ei sa mitte. Ne sawa ütšindä önsaš, kumma Kristusse sisse uskwa, nink elläwä ussu sisse Ötsani kindmäl jäwä. Nu, kumma ei ussu, omma so sunnitu, sest nemmä ei ussu mitte Summala alno sundinu Poša Nimmi sisse. Jan. 3 / 16. 17. 18.

136. Mes se om: Kristusse sisse uskma? Issandat Kristust lige temmä Öigusse, Ärräteennist nink Häteggemistlega wastawötma, neid sammu latfelikun Totussen hennele arwama, ötse kui olles Kristus minno

Pattu tennu, nink se wassa jalle temmä Sigus,
 omus, Elo, nink kil mes temmälom, minno omma

1, 12. Mitto teddä wassa wöttiwa, neile and temmä Bois
 ust Jummalä Latfis sada, kumma temmä Nimme sisse uskwa.

2, 19. 20. Minna olle läbbi Säduffe Säduffelle ärrälolu, et
 minna Jummalalle elläs. Minna olle Kristuffega Risti päle
 podu: Ent minna ellä, ei siski ennämb minna, enge Kristus eh
 p minno sissen. Sest mes minna nääd ellä Lihhan, seddä
 lä minna Jummalä Poja Ussun, lä minno om armastanu,
 nink henda essi minno cest ärräandnu.

6, 6 8. Meije tijame seddä, et meije wanna Inniminne
 mmäga Risti päle podu, et se patlik Jhho tuhias lääs, et mei
 enämb Pattu ei orja. Ent kui meije Kristuffega olleme
 räköölnu, sis ussume, et meije ka temmäga same ellämä.

or. 5, 21. Jummal om seddä, lä üttestike Pattust es tijä, meije
 st Pattust tennu, et meije saassem Jummalä äigussest temmä
 ten.

137. **Res sinna henneseft essi ommaft Wäest
 wolt usku?**

Minna tunnista, et minna ei woi mitte ommaft Me
 ehl Wäest JEsusse Kristuffe minno Jssanda sisse
 a, ehl temmä mannu sada.

or. 3, 5. Meije ei kölba henneseft essi middäke mötlema, kui
 ennest essi, enge meije kölbminne om Jummalast.

138. **Res sis sadap Usku sinno sisse?**

Pühhä Waim.

or. 12, 3. Keäle ei woi JEsust Jssandast kutsu, kui läbbi püh
 hä Waimo.

4, 6. Sest et teije nääd Latse ollete, sis om Jummal omma
 äig Waimo teije Swämette lähhätänu, lä tännitap, Abba,
 Ella.

139. **Res se pühhä Waim om?**

temmä om se kolmas Res Jummalikkun Olemissen,
 st nink Pojast wäljäminnero.

140. Kumman Paigan es pühhäst Waimust
oppeta: Laste, Oppussen?

Kisti Ussu kolmandan Tükkin, kumb Pühhendä
fest pajatap.

141. ütse mulle Kisti Ussu kolmanda
Tükki Sönnu?

Minna ussu Pühhä Waimo sisse/ütte p
hä Kristlikko Kerkut / Pühhide Ossauust/ Pa
Andisandmist / Lihha üllestössemist / nink
iggawest Ello. Amen.

142. Mes se om?

Minna ussu, et minna ei woi mitte ommast Melest
Wäest Jesusse Kristusse minno Issanda sisse ussu,
temmä mannu sada, enge pühhä Waim om-minno
bi Armo. Oppusse kutsnu, omme Andidega walgustan
öigen Ussun pühhändänu nink ülespiddänu, ötse nida
temmä seddä koggona kristlikko Koggodust Ma pääl
sub, koggup, walgustap, pühhändäp nink Jesusse Kr
tusse man peäp öigen ainun Ussun. Kumman krist
kun Koggodussen temmä mulle nink ligille Uskulle eg
Päiwä kil Pattu rikkalikkust andis annap, nink wuim
Päiwäl minno nink kil Kooljid saap üles ärrätäm
nink mulle kile Uskidega Kristusse sissen ütse iggaw
Ello andma. Se om töttelikust töisi.

143. Mes sinna neide Sönniga tunnistaat Jum
malast Pühhäst Waimust?

Minna tunnista ütse Pühhä Waimo ollawat, k
säst nink Pojast esijärälil om, üttesuggutsest, jumma
kust iggawetsest Ollemissest Issä nink Pojaga.

Jan. 14. 16. 17. Minna tahha Essä pallelda nink temmä
teile töisi Romustajat andma, et temmä iggawes teije mar
jääh, Töisidusse Waimo, kumba Ilm ei woi wastawotta,
temmä ei näe teddä mitte, nink ei tunne teddä ka mitte.

att 28, 19. Winge nink tekke Jüngriß kil Pagganid, neid risten se Issä, nink Poja, nink Pühhä Waimo Himmel.

144. **Kas sio pühhä Waim ka öige Jummal om?**

Ja om. Gest (1.) kussutas temmä öiges Jummalas pühän Kirjan. (2.) Se om uts Jummalik Ammet nink Eö, kui temmä meid pühhendäp. (3.) Meije ussu-temmä sisse, nink meid ristitäs ka temmä Nimme päle. 1. Teg. 5, 3. 4. Welles Satanas sinno Söänd om täütäu, Pühhäle Waimulle wölssi? Sinna ei olle Jünimistille, enge Jummalalle wölssu.

Kor. 3, 16. Es teije tijä, et teije Jummalä Kerl ollete, nink et Jummalä Waim teije sissen elläp?

att. 28, 19. Winge nink tekke Jüngriß kil Pagganid, neid risten Jummalä se Issä, nink Poja, nink Pühhä Waimo Himmel.

145. **Mes pühhä Waim meile teep?**

Temmä pühhendäp meid.

Kor. 6, 11. Teije ollete ärrämöstu, teije ollete pühhändetu, teije ollete öiges sanu, läbbi Issanda Jesusse Nimme, nink läbbi meije Jummalä Waimu.

146. **Mink läbbi es pühhä Waim meid pühhändäp?**

Läbbi Jummalä Sönnä nink pühhä Saakramente.

Lu. 17, 17. Pühhä Eßä, pühhändä neid omma Eötten, Sinno Sönnä om se Eöisidus.

147. **Kuis pühhä Waim seddä pühhändämist nakkap?**

Pühhän Nistmissen, kumman meid ommist Pattust wästämöstas, nink Jummalä Eatsiß jälle sunnitetas.

1. wees. 5, 25. 26. Kristus om armastanu Roggodust, nink om hendä eßi se eest ärrä andnu, et temmä seddä pühhändäp, pohhasten läbbi We. Wistmissä Sönnan.

148. **Kuis pühhä Waim pühhändämist eddisi sadap?**

Läbbi Jummalä Sönnä Juttusse, eßi ärrälitkust läbbi

lábbi pühhá Armo. Oppusse Kulutamisse, sest lábbi
 samma Sónna kutsuub temmá (i.) minno Pim
 dást nink Pattust Jummalala pole, nink temmá im
 taolikko Walgusse sisse.

1. Tessal. 4, 7. Jummal ei olle meid mitte kutsnu Rojusse
 enge Pühhandamissen.

1. Tessal. 2, 12. Teije peáte nida káumá, kui sunnis Jum
 een, ká teid om kutsnu omma Rikluffe nink Auwustusse sisse.

1. Peet. 2, 9. Teije ollete se árráwallitsetu Suggu, Kunni
 Preestreus, pühhá Rahwas, Rahwas Ommandussej, et
 temmá Hátekkó kulutasse, ká teid pimmedást om kutsnu
 numetaolikko Walgusse sisse.

2. Walgustap temmá minno, et minna Armo
 Sónna, nink mes mulle sesamma sissen ette kannel
 woi moista.

Zaw. 2. 118, 27. Issand om Jummal, ke meid walgustap.

Zaw. 2. 18, 28. Sinna walgustat minno Walgust, Issand minno
 Jummal teep minno Pimmedust walgesj.

3. Arwap temmá minno Söänd ülles, et minno
 seddá Sónna töttesj peá, Ussun seddá wasiarwotta, Ellun
 nink Surman se pále loda, ka latselikun Sónnarwotta
 missen se perrá ellá.

Ap. Teg. 16, 14. úts Jummalala pelglik Máine, Rimmelt Pühhá
 úts Purpuri Múhá Tuateri. Linast, kuuld ka; selle arwap
 fand Söänd, et temmá táhhelle pand, mes Paawlist útteldi.

4. Kinnitápp temmá mulle (kui Pitsatiga) Jum
 mala Armo pühhan Oddango. Södm. Ussan.

Zau. 6, 54. 55. Ke minno Lihha söyp, nink minno Werd joop
 sel om iggawenne Ekó, nink minna sa teddá ülles árráim
 wiimsel Páiwál. Sest minno Lihha om se óige Södt, nink
 minno Berri om se óige Toot.

149. Mist es sa woi tutta, et pühhá Wasm sinno
 om pühhendánu?

Kui minna ennám Jummalast tunne, kui ma enne
 olle teednu; Kui minna Ussun kängembasj, Ellun waam
 basj

af, Valvuffen uffinambaß, nint Willitsuffen kannata-
 kumbaß olle sanu, kui ma enne olle olnu.

om. 8, 9. Teije ei olle mitte Lihhan, enge Waimun, kui ennege
 Jummala Waim teije siffen elläp. Ent kel Kristusse Waimo
 ei olle, se ei olle mitte temmä perräst.

om. 8, 13. 14. 15. 16. Kui teije Lihha perrä elläte, sis sade är-
 rälvolma, ent kui teije läbbi Waimo Lihha Tekko koletade, sis
 sade ellämä. Sest kumbe Jummala Waimust aetas, ne omma

Jummala Latse: Sest teije ei olle mitte Sullasuffe Waimo
 sanu, jälle peljätä, enge teije ei ollete Latseuffe Waimo sanu,
 kumman meije heikame, Abba, Essä. Sesamma Waim annap

Ja Junnistust meije Waimulle, et meije Jummala Latse olleme.
 Jan. 3, 24. Ke temmä Kästü peäp, se jääp temmä siffe, nint
 temmä se siffe. Nint sest tunneme, et temmä meije siffe jääp, sest

Waimust, kumba temmä meile om andnu.

10. **Es sis sinna peä Jummalat pühhä Waimo
 nint Pühhäändämisse Ande perräst
 pallemä?**

Ja, minna peä.
 l. 11, 13. Kui teije, kumma kurja ollete, tunnete häid Andid
 anda ommille Latfile, paljo ennämbeste saap taiwane Essä
 Pühhä Waimo andma neile, kumma teddä pallemä.

151. **Kuis sinna sis seperräst paller?**

aw. l. 51, 12. 13. 14. Es minno siffe, Jummal, ütte Puhhast
 Svänd, nint anna mulle ütte wassfet kindmät Waimo ärrä
 heitko minno mitte sinno Valgest ärrä, nint omma pühhä Wai-
 mo ärräwötko minnust mitte ärrä. Römusta minno jälle om-
 ma önsuffega, nint se römullil Waim pidägo minno alles.

aw. l. 143, 20. Issand, oppeta minuo teggemä sinno Hä Wele
 perrä, sest sinna ollet minno Jummal, sinno hä Waim saatto
 minno tassatse Se päle.

152. **Kas sis pühhä Waim sinno ütfindä
 pühhäändäp?**

Ei mitte minno ütfindä, enge temmä kut sup seddä
 gona kristlikko Roggodust, ehk kil Kristi. Junnimissi Ma-
 al; neidsammu koggup, walgustap, pühhäändäp tem-

ma/

mã, nink peãd neid Jesusse Kristusse man õigen ain
Uffun.

153. Kuis neid/ kumma nidade omnia kutsutu
nink pũhhãndetu muido kutsutas?

Kristlikkuf Kerluf, ehk Issanda Kristusse Kog
dussef.

154. Kas sis nesinatse kutsutu Pũhhãndetu il
Partuta omnia?

Kui meije ütleme, et meil ei olle Pattu, sis pett
hendã essi arrã, nink Tõttet ei olle mitte meije s
1. Jan. 1, 8. Meise effime (parrako Jummal!)
paljo. Jaã. 3, 2.

155. Es sis neide Pattu neile andisãnta?

Pattu Kahhetõajille nink ùsklikuile Pattatsille and
neide Pattu eggã Pãiwã nink rikkalikult, ehk tãwre
Kristusse perrãst, andis.

1. Jan. 1, 9. Kui meije omme Pattu ùlestunnistame, sis om
temmã ussutaw nink õige, et temmã meile Pattu andis and
nink pohhastap meid ligest ùllekohtust.

Ez. 33, 12. 16. Kui ùts Jummal. Wallato waaf saap, sis
pea temmãl sest middãle wilka ollema, et temmã om Jum
la. Wallato olu, nink kũ temmã Pattu, mes temmã om te
ei peã mitte malletetãma.

156. Kas meije ka woime omnia Tõga Pattu. And
sandmist henneselle sata/ ehk arrãtenida?

Ei woi mitte; sest Jummalã Digus tulley lãbbi ù
Jesusse Kristusse sisse, kũke mannu nink kũke pãle, kumma
uskwa. Nink meije same ilma Arrã orõamisseta õige
Jummalã Armust, lãbbi se Arrã lunastamisse, kumb K
stusse Jesusse lãbbi om sundinu. Rom. 3, 22. 24.

157. Kas woiowa ka Umbusklikto/ kumma hendã
Pattust ei kãnã/ enge õrse nimmen neide sissen ellã
wã/ hendã Pattu Andisandmissest rõmustada?

Ei woi mitte, enge Jummalá Bihha jááp neide pále.
Jan. 3, 36.

8. Mes Abbi es mul sest om, et mul Pattu Andis
sandmist om/ wai ei olle/ kui minno Rássi
ennege muudo hástetááp?

Wáega paljo; sest se Tund tulley kummal kil kum-
a Haudu sissen omma, sawa Kristusse Háád kuulma,
nink kumma Háád omma tennu, ne sawa (omma Jh-
oga) ette tullesse Eloo illestóssemisse, kumma Kurja
omma tennu (nink ei olle sijn Pattu Andisandmist sanu)
Sundusse illestóssemisse. Jan. 5, 28. 29.

159. Rohhes ne sawa/ kumma Ellus
ülles toufwa?

Memná sawa iggawetse Eloo sisse, sinná Tairwatte/
nink Kómu wilsalt nink armas Olleminne om Jummalá
áál Káel iggawetseš Ajas. Law. 8. 16, 11.

160. Rohhes sis no sawa/ kumma Sundusseš
ülles toufwa?

Memná láwá Pórgutte nink iggawetse Wallo sisse,
Kristusse Rohito Moistmisse perrá: Take árrá minnuš,
se árráwannotu, se iggawetse Tulle sisse, kumb walmit
tu om Kurratille nink temná Englile. Matt. 25, 41.

161. Es sis Heng ütrelisse Jhhoga árráhole?
Ei kole mitte.

att. 10, 28. árge peljáko mitte neid, kumma Jhho árrátapwa,
ent ei woi Henge mitte tappa. Ent peljáte paljo ennámáste
leddá, se Jhho nink Henge woip árrátku Pórgun.

att. 10, 28. Minna olle Abrahami Jummal, nink Isaki
Jummal, nink Jakobi Jummal. Jummal ei olle mitte Kool-
ide, enge Elláwíde Jummal.

162. Rohhes sis Heng lát/ kui temná Jhhuš
árrálahkup?

Ei pea kui Heng Jhhuš árrálahkup, sis wijás temná
D 3 Rohito

Kohto ette, nink seddã mödã, kui temmã siin Ellun
ternu, lãt temmã Tãiwatte ehk Võrgutte.

Heebr. 9, 27. Innimissite om sãet ùtskõrd ãrrãkoolda, ent
rãst seddã Kohhus.

Luk. 13, 43. JEsus ùttel Kõõwli wasta: Tõttelikult min
ùtle sulle, tããmbã saat sinna minnoga Paradisi ollema.

Luk. 16, 22. 23. Ent jõhto, et se Sant ãrrãkõli, nink kanneti
list Abrahammi ùska. Ent se Nikkas kõi ka ãrrã, nink
teti mahha. Kui temmã nõud Võrgun nink Wallun olli,
tõst temmã omme Silmi ùlles, nink nõggi Abrahammi
west nink Paadsarust temmã ùsiã.

Wilib. 1, 23. Wul om Himmo ãrrãpãstetns sada, nink Kri
man olla.

Jan. Uw. 14, 13. Õnsa omma ne Koolja, kumma Issandan
rãkoolwa; sest Njast Tõõst, Waim ùtlep, et nemmã heng
ommas Tõõst; Sest neide Teo lãwã neide perrã.

163. Kas sinna ka ussue sesinatse Lihha ùllestõ
mist/ ehk et sinno Jhho saap jãlle ùllestõusma
Mulla sissest?

Ja, minna ussu nink tija omma Lunastajat ellã
nink temmã saap minno perrãst Mulla sissest ùlleserrã
mã, nink minna sa sesinatse omma Nahhaga ùllestõ
matus, nink sa omman Lihhan Jummalat nõggemã
seddãsamma sa minna hennele nõggemã, nink minna
Silma sawa teddã paimendama, nink ei mitte wõrã
Hiob 19, 25. 26. 27.

164. Mõrãst Pohja es sul om / seddã ussu?

Jummalala selge Sõnna.

1. Kor. 15, 53. Sesinane Hukkaminnetõ peãp henne pãle tõm
ma seddã, mes hukka ei lã, nink sesinane Surmlit peãp p
tõmbma seddã, mes ei kole.

Wilib. 3, 20. 21. Meije (Kõddo) Olleminne om Taim
kummas meije ka odame õnnistegãijãt Issandat JEsust Kõ
tust: Kã meije allandikõ Jhho saap ãrrãmuutma, et se t
mã ãrrãselletetu Jhho arwolissest saap, se Wãe perrã, kumma
temmã kõi woip henne alla heitã.

55. Ent se om jo ni närrä / et seddä keäke es wois
uskui, et se Jhho / kumb jo Tuhhas nint Tolmus
om maddanu, peäs jälle elläwäs sama?

Gummala man woip kii Assi sündidä. Kui temmä
m woinu Mullast Innimist luowa, kui teddä weel üssi
es olle olleman, sis om temmä Bael ülli hõlpsa, selle
rämädänu Jhhole Elo jälle anda. Nida näeme ka
egsä Ajastaja nisuggust illesärrätämist Kohhust,
perräst nint Lillikuisi.

56. Kuis hendä Kisti. Innimine õigede wiimse
Päiwä nint Koho wassa peap walimistama?
Eggäpäiwätse Patusi. Käänmissiga.

Peetr. 3, 11. 12. Kui nüüd se kii peap hullaminemä, määräse
es teije sis peäte ollema pühhan Käügin nint Gummala pel-
jussen, et teije udate nint rühhite Issanda Tullemisse Päiwä
päle, kummal Tawwa Tullest sawa hukka minnemä, nint Ele-
mendi surest Pallawast ärräsullama.

57. Mes om ütte Patusi. Käänjä Innimisse
kige illemb Tõ?

Üts Uskii Palwusse piddäminne.

168. Mes se om Palwust piddämä?

Gummalaga kōnnelema, nint temmäst seddä, mes
teile waja om, Kristusse perräst pallema, kindmä Lotus-
ega, et temmä meid saap kuulma; teddä ka kige Hätege
nemisse eest tännämä.

Mat. 2. 19, 25. Lasse omma Meleperräst olla minno Su Kōn-
net, nint minno Süddäme Pajatust henue cen, Issand, minno
Abbi nint minno Lunastaja.

59. Mink päle es meije Palwe peap ollema pohjan/
detu nint kelle perräst es meije peäme pallema?

Meije Palwe peap ollema pohjandetu Kristusse kallii
perräteenmisse päle, temmä perräst peäme pallema mes
teile wajo om.

Jan. 16, 3. Tõttelikult, tõttelikult minna sitle teile: Mes te eäle Essast sade pallega minno Dimmel, seddâ saap temme teile andma.

Jan. 14, 13. 14 Mes teije eäle sade pallega minno Dimmel seddâ tahha minna tetta, et Essâ saap auvustetus Pojan. S teije middâle sade pallega minno Dimmel, seddâ tahha minna tetta.

170. Mes sis om üts usklik Palwus?

Kui minna tõisitsen Pattust, Käänmissen Jummal Kristusse perräst middâle pälle, nink ei mõtle mitte kante site et Jummal saap armolikkult Kristusse perräst minna Palwust kuulma.

1. Jan. 5, 14. 15. Se om se Julgus, mes meil temmâ wassa om et kui meije middâle temmâ Mele perräst pallega, sis kulep temmâ meid. Nink kui meije tijame, et temmâ meid kulep, me meije eäle pallega, sis tijame, et meil neid Palwid om, mes meije temmâst olleme pallegu.

171. Kas sis ka umbusklikko Innimisse Palwust kuultas/ Pe henda ommist Pattust ei kânâ? Ei kuulda mitte.

Jan. 9, 31. Meije tijame, et Jummal Pattustid (Kumma beiddâ Pattust ei kânâ) ei kule, enge ka Jummal pelglik om nink temmâ Tahtmist teep, seddâ kulep temmâ.

172. Mes peap Innimist ajama ussinaste Palwust piddamâ?

Kolm Lülki peawâ teddâ Palwuffelle ajama Jummal Kâst minne.

Sam. 9, 15. Heika minno Uppi Häddâ sissen, sis tahha minna sinno ärräpâstâ, nink sinna peat minno kirma.

Lut. 23, 36. Sis walwke nüüd, nink pallege eagal Ajal, et teije ansas saisse, se kige cest ärräpaggema, mes saap tullemâ, nink saisma Innimisse Poja eeni.

(2.) Innimisse omma Häddâ nink Tarwistus.

(3.) Se suur Tullu mes tälle henneselle fest saap.

Matt. 7, 7. Pallege, sis saap teile antus, õhke sis teije sabelõidm lopputage, sis saap teile ülles arwatus.

173. Kwis meid Kristus oppetanu pallemas?
 Meije Issa/ ke sinna ollet Taiwan.

174. Mes se om?

Zummal tahhap meid sega hálitsedá, et meije peáme
 Issa, teddá meije armsat Issa ollewat, nink meid tem-
 má díge Latsi, et meije fulgest nink lige Lotussega teddá
 peáme pallemas, nida kui arma Latsi omma armsat Issa
 pallemas.

175. Reddás meije peáme kummaridama?

Ei mitte kolu Pühhi, ehk muid Wäär, Zummalid, en-
 ge meije Issa Taiwan.

Matt. 4, 10. Sinna peát Zummalat omma Issandat kummar-
 idama, nink teddá ütfindá oriama.

176. Melles sinna Zummalat Issas kuesit?

Seperrást, et minna Kristussen Zummalas Lats olle,
 Habi Ussu.

Jan. 1, 12. Mitto teddá wasta wöttiwa, neile and temmá. Woimust
 Zummalas Latsis sada, kumma temmá Nimme sisse uskwa.

177. Minkperrást es meije ütleme / Meije nink ei
 ütles mitte / Minno Issa?

Seperrást, et meije ei peá mitte ütfindá henne eest en-
 ge ka like Kristi. Innimiste, ja ka omme Wainlaste eest,
 Zummalat pallemas.

1. Tim. 2, 1. Sis mannitse minna nüüd, lige eesmält tetta Palles-
 missi, Palwassid, Senpalwid nink Tännämisse, like Innimiste
 eest, Kuningide eest, nink like eest, kumma ütlemá omma, et
 meije rahholikko nink waiki Ello woime piddáda, kigen Zum-
 mala-peljussen nink Ausussen.

178. Melles sinna ütlet, Issa, ke sinna ollet Tai-
 wan; es sis Zummal ka olle Ma páál?

Ja tóttelikult om Zummal ka Ma páál, lähhiin ki-
 lle neile, kumma teddá tóost Melest appiheiwa. Ent
 kui minna teddá kutsu Issas Taiwan, sis algata minna

sega omma Meelde temmä figewäggerwät Wäkke, W
 wustust nink Manollemist ülle lige, kumma perä temm
 lik joroway nink suttap, lige ülle om nink lik täüdäp. S
 niüd et temmä minno Issä, nink nisuggune wäkkerw
 om, sis wotp temmä mulle ka anda, mes minna palle.

179. Ütle mulle sis niüd se pühhä Palwusse edo
 mäst Palwet?

Pühhädetus sago sinno Nimmi.

180. Mes se om?

Zummala Nimmi om käl hennesest essi pühhä, es
 meije palleme sesinatsen Palwen, et temmä ka meije ma
 pühhäst saast.

181. Kuis se sünnip?

Kui Zummala Sönnä selgede nink puhtaste oppetas
 nink meije ka pühhälikkult, kui Zummala Latse, se per
 ellame, seddä awwita meid, armas Essä Taiwan. En
 teä töisite oppetap nink elläp, kui Zummala Sönnä o
 petap, se ei pühhendä mitte meije seän Zummala Nim
 me. Se eest hoija meid, armas taiwane Issä.

182. Mes sinna niüd pallet sensinatsen eddis
 mätsen Palwen?

Armas taiwane Issä, awwita, et sinno Sönnä selge
 de nink puhtaste oppetas, nink et ka meije pühhälikkult
 kui Zummala Latse se perä ellame; Hoija meid Wäkke
 Oppusse eesi, kaidsa lige Pahhandusse wasta, känä henn
 pole lik Essid nink Nummalid. Näudä hendä ülles fig
 meije Häddä sissen, kui ütte wäggerwät nink armolikk
 Essä, nida kui sinno Nimmi om. Wallitse meid, et meij
 lige omma Töga ei otsi meije omma Auwo nink Kasw
 enge sinno Auwo, nink se päle lik säeme.

183. Ütle mulle töist Palwet?

Sinno Riktus tulgo.

184. **Alles se om?**

Jummala Rikkus tullep käl ilma meije Palweta tem;
 päst essi, ent meije palleme sensinallsen Palwen, et se ka
 meije mannu tullep.

185. **Ruis se sünnip?**

Kui se taiwane Jssä meile omma pühhä Waimo au-
 tap, et meije temmä pühhä Sönnä, läbbi temmä Armo,
 ssume, nink jummalikkult elläme siin ajalikkult nink sääl
 iggawes.

186. **Utemasuggune es Jummala Rikkus om?**

Kolmesuggune: (1.) Wäe. Rikkus, kumb sel Jssan-
 dal om ülle tige Lodu Ussa. (2.) Armo. Rikkus, kumb
 om Ustjide sissen. (3.) Auroustusse. Rikkus, kumb neile,
 Jumma Otsani elläwä Ussu sisse kindmält jäwä, iggawäts
 ten Ellun om walmistetü.

187. **Alaräst Rikkust es sinna siin moistat?**

Armo nink Auroustusse Rikkust, kumb om, et Kristus
 e Jssand, perräst seddä kui temmä meid Kurrati Wäest
 nink Rikkustest om ärräpästnu, meije Söämid omma
 pühhä Walmoga wallitsep, et meije temmä Sönnä us-
 sume, jummalikkult elläme nink iggawes ünsaß same.

Kol. 1, 13. Jummal om meid Pimmedusse Woimustest ärräpäst-
 nu, nink ümbre istotanu omma arma Poja Rikkusse sisse.

188. **Ruis sefinane Rikkus meile tullep?**

Jummala Rikkus ei tulle mitte wäljaspidditse Täh-
 hele panuemissega, enge om Ustjide sissen, nink säetas nei-
 de sisse ülles, läbbi Jummala Sönnä nink pühhä Saar-
 tamente.

Luk. 17, 20. 21. Jummal Rikkus ei tulle mitte wäljaspidditse
 Tähhele panuemissega, ei ütteldä ka, nätsse siin, ehk nätsse sääl
 om se, sest nätsse, Jummal Rikkus om sissen piddi teije sissen.

189. **Sis ei olle Jummala Rikkus mitte Umbust;
 jide nink Jummal/wallatuide sissen?**

Ei olle mitte. Umbussu Laste sissen tallitap kuta
 Waim omma Eööp; Eweef. 2, 2. Dat wallitsep neis
 sissen, kummala nemmä sönnarwötlifko omma temm
 Himmun, Surmas. Rom. 6, 12. 16.

Rom. 8, 9. Kel Kristusse Waimo ei olle, se ei olle mitte temm
 perralt.

Kal. 5, 19. 20. 21. Ehhä Seo omma arwalifko, kumma omma
 Abbi Ello rikminne, Portminne, Rojus, Turakus, Wäär, Jum
 mala palleminne, Noidminne, Wain, Riid, Wihhastelleminne
 Wihha, Lörä, Tulli! Kawal. Oppetaminne, Kaddem
 Nöövminne, Lija Jominne, Liig. Söminne, nink mes nink
 gust ennämb om, kumbe minna teile enne üttele, nida kui minna
 ka enne olle üttele, et kumma nisuggust teggewä, ne ei sa Jum
 mala Kikkust mitte perrändämä.

190. Mes sinna sis niüd sensinatsen töisen Pal
 wet pallet?

Armas taitwana Jssä, ke sinna Kristust iggämät
 sef Kunningof ollet töstnu, säe ülles omma Armo Kikk
 kust, minno nink kile Jnnimiste Henge sisse. Auna meile
 omma pühhä Waimo, ke meid woif wallitseda, et meije
 sinno Sönnä, läbbi sinno Armo, ussume nink jummalifko
 kullt elläme sin ajalikkust nink sääl iggämäff. Hoija om
 ma Kerlut puhtan Oppussen nink pühhän Ellun, kaidsa
 kil temmä Lu. Luikmissi kige se Jlima nink Kurrati Kurr
 suse wasta. Häetä ärrä Kurrati Kikkust, kige temmä
 Abbi. Meeste Kõrgusse nink Kinnitussoga, sin Armo
 Ajal läbbi omma Sönnä, nink wimäte läbbi se arwa
 lifko Tullemissi Kõhtulle.

191. Itle mulle kolmandat Palwet?

Sinno Tahtminne sündko / kui Taiwan/
 nida ka Ma pääl.

192. Mes se om?

Jummala hä armolik Tahtminne sunnip käl ilma
 meije

meije Palweta, ent meije palleme sensinatzen Palwen,
 et temmá lá meije man sunniš.

193. Kuis se sunnip?

Kui Jummal kil kurja Nouwo nink Tahtmist árrá-
 päetáp, nink kelap árrá seddá, mes meid ei tahha laske
 Jummalala Nimme pühhándáda, nink temmá Kikkust
 ulla, kui om Kurrati, se Ilma nink meije Lihha Taht-
 minne; enge kinnitáp nink peáp meid kangede omman
 Sönnan nink Ussun meije Otsani; se om temmá armo-
 mine nink há Tahtminne.

194. Mes om Jummalala Tahtminne?

Kil mes temmá tahhap, et meije peáme teggemá, kui se,
 et meije hendá peáme Pattust káandmá, óigede usma,
 pühhálikkult ellámá, kannatalikkult kannatama, nink
 nidaade Issande KRISTUSSE Jálgi sisse astma.

Peetr. 3, 9. Jummal ei tahha mitte, et útske peáp árráaddu-
 ma, enge et kil Pattust kánásse.

Kan. 6, 40. Se om temmá Tahtminne, lá minno om láhhátány,
 et eggál úttel, lá Voiga náep, nink ussup temmá sisse, peáp olle-
 ma iggawenne Ello.

Tessal 4, 3. 4. 5. Se om Jummalala Tahtminne, teije Püh-
 hándáminne, et teije tagganate Portust, nink et eggáuts teist
 tijás omma Jhho piddáda Pühhándámussen nink Uuwun; ei
 mitte Himmo kannatámussen, nida kui Paggana, kumma
 Jummalat ei tunne.

Peetr. 2, 21. Se pále ollete kutsute, et lá Kristus meije eest om
 kannatánu, nink meile Enkírja játnu, et teije temmá Jálgi
 perrá peáte láumá.

195. Kuis Jummalala Tahtminne Taiwan sunnip?

Pühhá Engli nink Árráwállitu Taiwan teggerwá sed-
 á ennege, mes Jummalala Mele perrást om, ei tijá útte-
 ke Pattust, armastawa kigen Ussian Jummalala Wal-
 kust, nink litwá teddá seperrást allasi.

196. **Mes sinna sen kolmanden Palwen pallet**
 Armas taiwane Jssä, kela nink häetä ärrä kil kuu
 Nouwo nink Tahtmist, lumma ei tahha mitte laske si
 no Nimme pühhendäda, nink sinno Kikkust tulla. An
 meile Armo, et meije sinno pühhä Tahtmist ikkes tun
 me, seddäsamma hääl Melel nink sönnarodtlikkult tä
 me, nink sinno Tahtmissi perrä kil kannatalikkult kann
 tame, mes sinno issälil Kässä meije päle wöttap panna.

197. **ütle mulle neljändät Palwet?**

Meije eggä-päiwälikko Leibä anna meile
ämbä.

198. **Mes se om?**

Jummal annap eggä-päiwälikko Leibä ka kil, il
 meije Palweta, kigile kuzjele Jnnimistille; ent me
 palleme sensuatsen Palwen, et temma meid tahhas se
 dä laske tutta, nink Tennoga meije päiwälikko Leibä w
 sta wotta.

199. **Mes se om päiwälinne Leib?**

Kil mes Jhho Toitusselle nink üllespidämiffelle tar
 wis om, kui Söök, Jook, Keitwa, Kängitse, Hone ni
 Maja, Pöld, Töpra, Kahha, Hä wagga Abbt, Kaas, w
 Latse, wagga Verre, wa nink ussutawa üllemhä, hä Wal
 litfus, hä Ilm, Kahho, Terwus, Karristus, Auro, h
 Göbra, ussutawa Kullälisse, nink muido nisuggust.

200. **Melles meije Jummalast päiwälikko Leibä**
palleme?

Uttes Jnnistamiffes (1.) et meije läbbi Kurrati Kur
 sti nink Woidusse (2.) läbbi mu patlikko Nouwo, omma
 Vä-toitust ei oisi (3.) et meije ka ei peä ommale Wirku
 felle nink Töle, enge Jummalala Jnnistamiffi päle
 arwama. (4.) Et meije kindmaste peäme ussma, et meil
 seddä

200. **Äädä, mes Jummal meile tahhap anda, ütsele Kurrat
Nõid ei voi ärräwõtta.**

Mat. 2. 145, 15. Kif Silmä lootwa sinno päle, nink sinna annat
neile neide Sõki ommal ajal.

Mat. 2. 127, 2. Se om ilnastiata, et teije warra illes tõffete,
nink perräst kawwa üllewän istote, nink sõde omma Leibä Mur-
rega, sest ommille Sõbrule annap temmä seddä maten.

Gal. Sõn. 10, 22. Jssanda õnnistus teep rikkas ilma Waiwata.

201. **Melles meije nida ütsele: anna meile tääm-
bä meije päiwälilko Leibä?**

Sega algatetas meije Reelde, et meije peäme weitsiga
rahbul ollema, nink ei peä mitte suurt Hääd tagga õhna,
ka Umbussun tõise Hommingo eest murretama.

Mat. 12, 25. Kajege nink hoidke hendä Ahnusse eest, sest keake ei
ellä sest, et temmal pälso Hääd om.

Lebr. 13, 5. Kääl olgo Ahnusseta, nink olge rahbul sega, mes
teil om, sest temmä om üttelnu: Minna ei tabha sinno mitte
üle Käe heitä, ei ka sinno mahha jättä.

Mat. 6, 34. Urge murretako mitte homnetse Päiwä eest, sest se
hommoanne Päiw saap henne eest murretama. Se om kül, et
eggäl Päiwäl omma Bigga om.

202. **ütse mulle wijendet Palwet?**

Anna meile andis meije Süüdä/ nida kui meis
andis anname ommille Süüdleisille.

203. **Mes se om?**

Meije palleme sensinatsen Palwen, et Jssä Taitwan
tabhas mitte meije Pattu päle kaeda, ei ka neide per-
st meije Vallemist meile keeldä, sest meije ei olle mitte se
därt, mes meije palleme, ei olle ka seddä mitte ärrätenu,
ge temmä tabhas meile kif selgest Armust anda, sest
meije teme eggä Päiwä pälso Pattu, nink tenime selget
hustlust. Sis tabhame meije ka kül jälle Süüdämeist
dis anda, nink hääl Melel hääd tettä neile, kumma
meije wasti patwa.

204. Mes sinna siin moistat läbbi se Sü?

Kil meije Perrist nink Teggo, Pattu, sesamma
likko nink iggawátse Nuhtlussaga.

205. Res sis meije Süüdlänne om?

Se Inniminne, ká meije wastá om Pattu ehl K
tennu. Matt. 18, 23. 35.

206. Es meije sis woi Jummalast Pattu; An
sandmist sada/ kui meije ommale Láhembälle

ká meile om Kurja tennu/ andis ei anna?

RRZEUSEE selge Söuna omma: Kui ta
Innimistille neide Essitust andis annate, sis saap ka te
tairwane Essá teile andis andma; Ent kui teise Inni
stille neide Essitust andis ei anna, sis ei sa ka teije Essá te
Essitust mitte andis andma. Matt. 6, 14. 15.

207. Mes sinna sis pallet sensinat sen wt
jenden Palwen?

Armas talwane Issá, minna tunnista ülles sinno
omme Pattu, kumba minna eggá päiwá, Mötte, Sö
nu nink Teggo dega, teden nink teedmáttá te. Min
tija ka, et nesinatse Pattu kil háád minnust árrákaánnwá
Ent minna palle sinno, anna mulle andis minno Pat
Kristusse perrást, nink temmá (ei mitte minno) Árrá-
jamisse perrást. Anna mulle Armust, mes minna oll
palleinu, nink mes mulle Jhho nink Henge polest tarmis
om. Läbbi sinno Armo tahha minna ka Süddámel
háál Melel andis anda, nink háád tettá neile, kumma
minno wastá omma patnu. Sinna Issand, ke sinno
Tahtmist ollet anduu, anna ka Täütmist.

208. üt le mulle kuwendat Palwet?

Nink árrásaatko meid mitte Riusatusse sisse

209. Mes se om?

Jummal ei kiusa kúl keddáke, ent meije palleme sensinatse

matseu Palwen, et meid Zummal tabhas hosta nink u.
 les piddada, et meid Kurrat, Zlm nink meise Lihha arrä
 ei pettä, ei ka hukkota, Umbussu, Kätte. Mötte nink mu
 sure Häu nink Pattu sisse, nink ehl meid sega peas kiusa-
 tama, et meise siski woissime arrawäardä, nink Voi-
 must sada.

210. **Mes se om Kiusaminne?**

Kiusaminne om uts Arräkaeminne, mes meise same
 leggemä, ehl kuis meise hendä tabhame piddada.

211. **Mittosuggune es se Kiusaminne om?**

Kattesuggune. Uts om Zummalast Hä pole, tumma
 läbbi meise Ust arräkaetas.

5. Mos. N. 8, 2. 3. Issand sinno Zummal om sinno weddantu
 neid nellikümmend Ujastaiga Lanen, et temmä sinno allandaf
 nink kiusaf, et teedä saaf, mes sinno Soame sissen olues, kas
 sinna temmä Kästu saaf viddama, wai es saaf. Temmä alland
 sinno, nink last sinno issonedä, nink soot sinno Mannaga, mes
 sinna nink sinno Wannamba eale ei olle tuudnu, et temmä julle
 tedä annaf, et Inniminne Leiwäst utfindä ei ellä, enge et Inni-
 minne ellap figest sest, mes Issanda Suust wäljä lät.

Eome Kurja pole; Kui Kurrat läbbi sissenpidditse
 Sisseandmisse, Zlm Kurja Cenpalge ehl Pahhandamis-
 tega, Hälitsemisse ehl Ahwardämissega, meise Lihha
 nink Werri / läbbi sissenpidditse Kurja Himmo, Inni-
 mist Pattu sisse hukkotap nink lihhotap.

212. **Mes sinna sen kuendan Palwen pallet?**

Armas taiwane Issä, sinna näet, kuitao Kurrat, Zlm
 nink meise Lihha nink Werri meid mitmasuggutsel Kom-
 del Pattu sisse hukkotap nink lihhotap, et ka nesinatse
 Bamlasse wäega wirga meise päle omma, kui sinno Arm
 meid ei hoija. Oh! arrawditko mitte meise Pattu perräst
 omma Armo meist arrä, enge hoija meid, et Kurrat, Zlm
 nink meise Lihha meid arrä ei pettä, ei ka hukkota Umbus-

su. Katte-Mötte, nint mu sure Häu nint Pattu sisse, em
ehl meid kúl sega peáß kiusatama, et meise siski ißkes wot
sime árráwáárdá, nint Boimust sada.

213. Hele mulle säitsmet Palwet?

Enge pástá meid árrá Kurjast.

214. Mes se om?

Meise palleme sensinatzen Palwen, kui útte puhhugd
et meid Issá Fairwan eigesuggutsest Zhhonint Henge
Há nint Auwo Kurjast tahhas árrápástá nint wimáte
kui meise Tunnikenne tullep, útte ónsat Otfa anda, nint
Armoga sestinatsest Háddá. Orrust henne mannu Fair
wate wótta. Amen!

215. Rumb es se kige suremb Kurri om?

Dat. Se pále tullep perrást Zummala wallatulle
Nuhltusseß, ent Ußklitkulle Puhhanamisseß, kíl mu Kur
ri, mes Zhhulle, Hále nint Auwulle Kabjo teep.

216. Runnas meid táwweste kigest Kurjast
árrápástetás?

Sis, kui meise Ußsun Kristusse sisse ónsaste árrátoleme.
2. Tim. 4, 18. Issand saap minno árrápástimá kigest Kurjast Tóóßte
nint úllespidámá ommale taiwalissele Nikkusselle. Semmáte
ólgo Auwo iggawest iggawetseß Wjash. Amen!

217. Mes sinna sen säitsmen Palwen pallet?

Armas Issá Fairwan, pástá meid árrá kigest Zhhon
nint Henge. Há nint Auwo Kurjast, nint wimáte, kui
meise Tunnikenne tullep, sis anna meile ónsat Otfa, nint
wótta meid sesti Háddá. Orrust henne mannu Fairwate.

218. Hele mulle puhhá Issá meise Otfa-Sónna?

Sest sinno perrást om Running-Nikkus/
nint Wággi / nint Auwustus iggawátsel Wjal.
AMEN!

219. Mes melle ne Otfa-Sónna tedá andwa?

Meid

Meid Pohje, kumma meije Ufku ülles säädwä, nink
meid kindmäh teggewä, et meije Palwe Jummalast om
kuultu.

220. Kumma es sis nesamma Pohja omma?

1. Sinno perrält (o taiwane Issä) om Kunning:
Kittus. Se om: Meise olleme sinno Kunning Kittusse
Kahwas, kumbe sinna ollet lonu, kallide saatnu nink püh-
händänu, neidsammu saat sinna, meije Issä, kui ommi
katsi nink Perrändäsid: Meije Issand nink Kunning:
gas/ kui omme Allambid, armolikkult amwitama.

2. Sinno (o taiwane Issä) om Wäggi. Sinna
wollitset ülle fige; sinno Käen saiap Wäggi nink Woi-
mus sinno Käen om se, sinna woi, nink, sest et sinna Issä
ollet, sis saat sinna kük andma, andis andma nink ärrä-
tootma, mes nink nida kui meije palleme.

3. Nink Auwustus iggawätsel Ajal?

Sinno perrält saap ollema Kittus nink Auw:ggawes,
kui sinna meid kulet. Sinna saat sis omma Armo su-
tes teggemä, nink hendä tooste kui meije Issä ülestun-
nistama.

4. AMEN.

221. Mes om Amen?

Et minna peä kindmä ollema, et nisuggutse Palwe
omma Issäl. Taiwan wastawölikko nink kuultu, sest
temmä om meid essi kasknu nidade pallelda/ nink tootanu
meid kuulda. Amen, Amen, se om: Ja, ja, nida peäp
kindimä.

222. Kustas meije woime kindmä olla / et meije
Palwe Jummalal wastawölik om / nink et
temmä seddä kulep?

Sest et temmä (1.) om kasknu meid pallelda. (2.)
tootanu meid kuulda.

Law. L. 27, 8. Minno Sudda panney sulle ette sinno Sönnä
Teije peäte minno Palget okma; Seperräst wihi minna
Issand, sinno Palget.

Law. L. 50, 15. Heika minno Xppi Häddä sissen, sis tahha minno
sinno ärräpäsä, nink sinna peät minno fitmä.

Jan. 16, 13. Töttelikkult, töttelikkult minna ütse teile: Me
teije Essäst eäle sade pallesma minno Dummel, seddä saap te
mä teile andma.

223. Rao sis Jummal ikkes meije Palwetkulep?

Za ikkes, kui meije temmä Mele perräst pallesma. 1. Z
5, 14. Ehk temmä käl eggä kōrra (1.) seddämaid; n
(2.) ütse seddä samma ei anna, mes meije pallesma, em
muud.

224. Melles temmä ikkes ei anna/ mes meije
pallesma?

Et meije peäme (1.) ussinambasten pallesma, (2.) om
ma Usku, Kannatusi nink Lotusi harjotama, (3.) meije
Pattusi: Käänmissä Bivitämisse päle mötlema, (4.)
hendä ennämbeste rōmustama, kui temmä parral Njal
annap, mes meije ollesma pallesma.

225. Minkperräst ei anna temmä wahhest seddä
samma/ mes meije pallesma?

Sest et temmä seddä tijäp meile tahjolikko ollesma.
Seperräst annap temmä muud, mes tullasamb nink par
temb om.

226. Kumma es ne omma/ kumbe Jummal
kohhalt ei kule?

Ne, kumma ilma Pattusi, Käänmisseta, Usfuta, tomes
letä nink päle mötlematta pallesma.

Jan 9, 31. Meije tijäme, et Jummal Pattadfid, (Kumma hen
dä Pattusi ei känä) ei kule? Enge, kō Jummalapelglik om,
nink temmä Tahtimist teep, seddä kulep temmä.

Jan. 1, 5, 6, 7. Kui teist kelleke Tarkust puus, se pallesma Jumma
lat, kō ligille digede annap, nink ei nägöta mitte, sis saap talle
antus.

antus. Ent temmã pallego Ussun, nink ärrämöttelgo mitte katsite; sest kã katsite möttep se om Merre Laine ärwoliinne, kumba Tulest actas nink heidetäs. Sest sesamma Inniminne ärrämötlego hendã middãke Issandast sawat.

Ja. 29, 13. 14. Seperräst et sesinane Rahwas omma Suga minno mannu lähhünes, nink omme Huuldega minno auwustap, ent neide Süddã, kawwen minnuß ärrã om, nink pelgãwã minno Innimiste Kässude perrã, kumbe nemma oppetawa, siß tahha minna ka sesinatse Rahwaga immelikult umbre kawwã immetawlikult nink immelikult.

227. Märäst Pohja es ütrel õigel Risti Innimissel päle se weel om usku/ et temmã Palwust Jummalast kuuldas?

Se, et temmã Jummalaga Leppingun om.

Jer. 31, 33. 34. Se peap se Lepping ollema, kumba minna Israeli Koaga tahha tetta, perräst seddã Niga, ütley Issand; Minna tahha omma Süduß neide keskette anda, nink neide Sõamette kirjotada. Minna tahha neide Jummal olla, nink nemmã peawã minno Rahwas ollema. Nink keäke ei sa ennãmb tõist, ei ka Welli Welle oppetama nink ütlemã; Lunne Issandat; enge nemmã peawã minno kã kundma, Wãiko nink Sure, ütley Issand. Sest minna tahha neile neide kurja Tõõd andis anda, nink ei tahha neide Pattu mitte mälletãdã.

228. Kuig om sesinane Lepping Jummalaga tettu? Pühhãn Ristmissen.

1. Peetr. 3, 21. (We. Uppotusse We) Wast-palge, Ristminne teep meid õnsas (eimitte Rojusse ärrãwõtminne Lihha pããlt, enge hã Süddãme teedmissse Lepping Jummalaga) lãbbi Jesusse & Ristusse ülestõssemisse.

229. Mes om meile Jummal sensinatzen Risti Leppingun tootanu?

Seddã, et temmã meid tahhap lãbbi pühhã Ristmissse puhtaş mõste meise Pattust, nink meile neidsammu kã andis anda, Kristusse sissen meid ommiss Latsis nink Per-tãndajis wastawõtta, lãbbi pühhã Waimo meid pühhãndãdã, nink wimãte meid iggãweß õnsas tetta.

Ap. Teg. 22, 16. Tõsse ütles, nink lasse hendã risti, nink omma
Pattu ärrãmõsle, nink heika appi Issanda Nimme.

Kal 3, 26. 27. Teije ollete kii Jummalala Latse, lãbbi Ussu, Kristusse Jesusse sissen. Sesi mitto teid Kristusse pãle omma ristitu, ne omma Kristust henne pãle tõmbnu.

I. Kor. 6, 11. Teije ollete ärrãmõsnu, teije ollete pũhhãndetu, teije ollete õigesi sanu, lãbbi Issanda Jesusse Nimme, nink lãbbi meie Jummalala Waimu.

230. **Mes meie sis nisuggusen Leppingun Jummalalle olleme tootanu?**

Meije olleme tootanu ärrãwandu nink taggandõda Kurratit nink kii temmã Tõõõ nink Talitamist, se omma kii Pattu; Se wasta jãlle usku Jummalala se Issã, kui omma Loja nink õllespiddãjã sisse, Jummalala se Poja, kui omma aino Lunastaja, Wahbe-Mihhe Dnisteggija sisse, Jummalala se Pũhhã Waimo, kui omma Pũhhãndõdãjã sisse, nink seddãsamma aawustada.

231. **Kas sis sinna ka Jummalaga seddã Leppingun ollet tennu?**

Olle. Kui minna olle ristitu, sis om Jummal mulle, nink minna olle lãbbi omma Rist-Essã nink Rist-Eimõõ Jummalalle seddã tootanu.

232. **Mes sis Ristminne om?**

Ristminne ei olle mitte paljas Wessi / enge om Wessi / Jummalala Rõssun sãctu / nink Jummalala Sõnnaga õhõhendetu.

Ewees. 5, 25. 26. KRISTUS om armastanu Roggodust, nink om hendã eisi se eest ärrãandnu, et temmã seddã pũhhãndõs pohhastu lãbbi We wihõmisse Sõnuan.

233. **Kumb es sis om nisuggune Jummalala Sõnna?**

Kui meie Issand Kristus ütley: Matt. 28, 19.

Winge nink tekke Jõugriõ kii Pagganid ncid

heid risten Jummalala se Issa / nink Poja / nink Pühhä Waimo Nimmel.

234. Kuis sis peap ristitāmā?

Sündinu ellawāt Innimist peap Wette kastetama, ehk Wega zippotetama, nink nimmelt nimmitetāmā; nink sis peap üteldāmā: Minna risi sinno, N. Jummalala se Issa, Poja nink Pühhä Waimo Nimmel.

235. Mes annap ehk sadap Ristminne?

Temmä sadap Pattu Andis andmist, päästap ärrä Surmast nink Kurratist, nink annap iggawest Onnistust Figille, kumma seddā uskwa, nida kui Jummalala Sõnna nink Tootus ütley.

Ap. Teg. 2, 38. Käändke hendā Pattust, nink laske eggäüts teije seäst hendā risi Jesusse Kristusse Nimmel, Pattu Andis andmisse. Nink sis sade teije sama Pühhä Waimo Andet.

Rom. 6, 3. Es teije tija, et mitto meid Kristusse Jesusse päle omma ristitu, temmä Surma sisse olleme ristitu?

Kal. 3, 27. Mitto teid Kristusse päle omma ristitu, ne omma Kristust henne päle tõmbnu.

236. Kumma es nosamma Jummalala Sõnna nink Tootusse omma?

Kui meije Issand Kristus ütley: Mark. 16, 16.

Kā ussup nink ristitās / se saap õnsaß sama / ent kã ei ussu / se saap ärräsunnitus.

237. Kuis Wessi ni suri Asju woip tetta?

Wessi ei te tõttelikult seddā mitte, enge Jummalala Sõnna / kumb se Wega nink se Be man om, nink usk. Kumb seddā Jummalala Sõnna Been ussup. Gest ilma Jummalala Sõnnata om se Wessi pallas Wessi, nink ei vlle mitte Ristminne; Ent Jummalala Sõnaga om se üts Ristminne, se om üts armo täüs Ello Wessi, nink Wastse Sündmisse Ristminne pühhån Waimun, ni-

da kui pühhá Batwel ütley Titusse Kamatun Kolmandan
 Pátüllin : Lábbi Pühhá Waimo Jälle sunnitámist
 nink Wastse teggemisse; Wihtmisse, kumba temmá rikkal
 likkult meije pále om wálsjá kallanu, lábbi Jesusse Kris-
 tusse, meije Snnisteggijá, et meije temmá Armust diges
 tettu, iggawetse Elo Perrándajis saasse, Lotusse perrá.
 Se om töttelik Sónna.

238. Sis om jo sul pühhást Ristmissest suur
 Rõõm?

Kuis sis? Sest ligewággewánnne Zummal om min-
 noga Leppingun; Temmá om minno Pattun sündin
 Wihha Last, lábbi pühhá Ristmisse, ommaš Latseš jálle
 sunnittánu. Omma Pühhá Waimo om temmá püh-
 hást Ristmissen rikkalikult minno pále wálsjá kallanu
 Minno selgest Armust diges nink iggawetse Elo Perran-
 dajis tennu. Seperrást woip minno pühhá Ristminne
 wasta Pattu, Kurratit, Surma nink Põrgo-Hauda
 tõnnustada.

239. Ent kas sinna seddá Ristmisse Armo jálle
 woit arrápaotada?

Ja, kui minna nimmen nink teedwá Melega Pattun
 kui Kurrati Teun, ilma Parranduseta pále ellá, sis taga
 gana minna sest Armust jálle arrá sa kawwalasš Waud-
 jas, nink rikku arrá seddá Leppingut, kumba minna Zum-
 malaga olle tennu.

240. Sis ei anna meile Ristminne mitte Lubba
 meile omma Mele nink Pá perrá elládá?

Ei anna mitte, enge temmá táhhendá et wanna Adá-
 mat peap meije sissen, lábbi eggáwáiwátse Rabbisemisse
 nink Pattust Ráándmisse, arráuyppetetama, nink peap
 arrákoolma tige Pattu nink kurja Himmuga, nink peap
 tagá Páiwá jálle ette tullemá nink ülles toufma wastne
 Junie

Inniminne te Vigussen nink Puhtussen Jummalala een
iggäwef ekläp.

Rom. 6, 4. Meije olleme Kristussessa mahhamattetu läbbi Krist-
misse Surma sisse; et ötse kui Kristus om ülles ärrä tetu Kool-
jist, läbbi Essä Aluwustusse, nida peäme ka meije wasten Elnu
käämä.

241. Mes se wanna Adam om?

Se pattane Eoom, ehl Perris. Pat, lige omma Sug-
guga.

242. Melles se wannas Adamas kutsutaf?

Seft et meije lil seddä eddimätseft Innimisseft Ada-
mist olleme perrändänu.

243. Mes selle wannalle Adamalle peäp
testämä?

Meije peäme teddä ärräuppotama nink ärräkoletama
lige Pattu nink Kurja Himmuga.

Kal. 5, 24. Kumma Kristusse perrält omma, ne panna omma
Lihha Kristi, Himmo nink Tahmissega.

244. Mink läbbi es teddä peäp ärräuppo-
tetama?

Läbbi eggäpäiwätse Pattu Rahhetsemisse nink Pat-
tust. Käännisse.

245. Kuis temmä läbbi eggäpäiwätse Rahhetsemis-
se nink Pattust Käännisse ärräuppotetas?

Kui minna eggäpäiwä hendä lae nink kuusa, kuitao
minna Jummalat wastä Pattu te, neidsammu Pattu
lahhitse, ussun Kristusse läbbi Pattu Andisandmist, ka
pühhä Waimo Appi, wastes Kuulmisses, palle, nink se
läbbi eggäpäiwä wanna Pattu Harjotust mahha jättä.

246. Mes se wastne Inniminne om?

Kä wastse Sündnisse Armo sisse kindmält jääp, nink
läbbi sesamma Wäe öigeste nink pühhäste Jummalala
een eklä.

Eweef. 4, 23. 24. Sage wastseß omma Mele Waimuu, nink töm-
le wastset Innimist henne päle, kumb Jummalä perrä om lodu,
töttelil kun digussen nink Pühhäussen.

247. Kas meije si peäme läbbi Kristmisse nisuggur-
siß wastsiß Innimisiß sama?

Ja, peäme. Gest Kristminne ei olle mitte ütfindä
Jällesündmisse, enge ka pühhä Waimo Wastse tegge-
misse Wihtminne: Kun nüüd seddä Wastse teggemist
ei löwöi, sääl ei woi hendä Innimiune Kristmisse. Armust
mitte römustada.

248. Kas woima ka ne/ kumma se Krist/ Leppingo
ülle omma astnu, jälle Armo nink Pattu An-
dihandmist sada?

Kül. Kui nemmä hendä ligest Süddämeß Pattust
käänwä.

I. Jan. 2, 1. 2. Kui keäke Pattu teep, siß om meil Eensaijat Essä
man, JESUS Kristus, se öige. Nink temmä om ärräleppitar
minne meije Pattu eest; Ent ei ütfindä meije, enge ka koggona
Ilma Pattu eest.

249. Kuis nink kus meije seddä Krist/ Leppingut
jälle wastseß teme Jumлага?

Pühhän Öddango. Gööm Ujan, kumb ka kutsutas
Altari Saakramendiß.

250. Mes Altari Saakrament om?

Se om meije Jssanda JEsusse Kristusse töttelil töisi-
ne Jhho, nink töttelil töisine Berri, Leiwä nink Wina
al, meile Kristi, Rahwale sünwä nink juwäwa Kristusseß
essi säctu.

251. üttele mulle neid Säädmissä Sömmu?

Meije JESAND JESUS KRISTUS/
sel Ööl/ kui temmä sai je ärräantus/ siß wödt tem-
mä Lesbä / tännäs / murs nink and ommille
Jing

Jungrielle nink üttel: Wötke / söge / se om minno
 no Jhho / kumb teije eest andas. Seddä tekke
 minno Mälletusseß.

Selsammal Kumbel wöt temmä ka Karrisat/
 perräst öddango. Sööm Aiga / tännäs nink and
 neile / nink üttel: Wötke nink joge fik se sisseß/
 Sefinane Karris om se wastne Lepping minno
 Berren / kumb teije nink mitma eest ärräwal-
 letas Pattu Andis andmissesß. Seddä tekke/
 nisaggede kui teije seddä jode / minno Mälles-
 tussesß.

252. Mes om seddä pühhä Öddango. Sööm
 Aiga säädnu?

Meije JESUS KRISTUS.

253. Kunnas temmä seddä säädnu?

Wümsel Öbl enne omma Surma.

254. Kelles temmä seddä säädnu?

Meile Kristi Junimistille, kumma temmä sisse uskwa.

255. Mes meile antas pühhän Öddango.
 Sööm Ajan?

Leiwäga andas meile Kristusse töttelik man ollew Jh-
 ho kumb meije Pattu eest Surma om ärräantu: Wi-
 naga antas meile Kristusse man ollew töttelik Berri,
 kumb meije Pattu eest om ärräwaltetu.

256. Kuis neidsinatsid Assu pühhän Öddango.
 Sööm Ajan meile antas?

Nida, et meije omma Suga KRISTUSSE töttelik Jh-
 ho uink Werd same nink wasta wöttame, ehk söme nink
 jome.

2. Kor. 10, 16. Se önnistetü Karris, kumb meije önnistame, es
 se olle KRISTUSSE Berrega ühhendämistue? Se Leib,
 kumba

kumba meije murrane, es se olle KRISTUSSE Jhhoga
 ühhendaminne.

257. Kustas sinna seddä rijät?

Neist Säädmisse Sönnust: Söge/ se om minno
 Jhho; jöge/ se om minno Berri.

258. Mes nisuggune Söminne nink Jominne
 arowitap?

Seddä näütvä meile nesinatse Sönnä: Teije eest
 ärräantu nink ärräwaltetu/ Pattu Andisand
 misses. Se om: et meile Saakramendin Pattu An
 disandmist, Ello nink Sunistust neide Sönnä läbbi an
 tas. Sest kun Pattu Andisandmist om, sääl om ka Ello
 nink Sunistust.

259. Mes se wel arowitap?

Temmä lät tarwis Ussu kinnitusses, Ello Parranda
 misses, Kristussoga ühhendamisses, iggarwetse Ello Kinni
 tämisses. Se pohsandap hendä kük Pattu Andisand
 misses päle.

260. Kuts ihholik Söminne nink Jominne ni suri
 Aju u oip tallitada?

Söminne nink Jominne ei te, töttelikult, seddä mitte;
 enge ne Sönnä, kumma sääl saiswa; Teije eest ärrä
 antu nink ärräwaltetu/ Pattu Andisandmist
 ses. Kumma Sönnä se ihholikko Sömisses nink Jom
 misses man omma kui Vä; Tül pühhän Saakramendin.
 Nink ke neidsammu Sönnä ussup, sel om, mes nemmä
 ütlevä nink tootava, se om, Pattu Andisandmist.

261. Mes meije peäme reggemä, kui meije pühhän
 Öddango Sööm Ajan Kristuss Jhho jome/
 nink temmä Werd jome?

Meije peäme omma Meelde algatama, kui wäega
 temmä

temmá meid om armastanu, et temmá meije Lunastamis-
sef hendá essi om Surma sisse árráandnu, ninf omurta
Berd árráwallanu, ninf nida peáme temmá Surma
kulutama.

1. Kor. II, 16. Rifaggede kui teije seddá Leibá söde, ninf seddá
Karrikat jode, sis kulutage **IESUS** Surma, senni kui
temmá tulley.

262. Melles meije Kristusse Surma peáme málle-
támá ninf kulutama?

(1.) Seperrást et meije peáme Pattu pále kóhhalt wiþ,
hatsef sama, kumma perrást **KRISTUS** ni paljo
piddi kannatama.

(2.) Et meije peáme Pattu Andis andmist kindmáste
uskma, sest et **KRISTUS** seddá ni kalliste om saatnu.

(3.) Et meije **KRISTUSSE** Tahtmisse ninf
Oppusse perrá peáme ellámá, sest et temmá ni paljo meije
eest om kannatanu.

263. Kes sis seddá púhhá Altari-Saakramenti
tullulikkult wasta wottap?

Vaastma ninf ihholikkult hendá walmistama, om kúl-
kaunis wáljáspiddine Walmistaminne: Ent se om óige-
de ausa ninf walmis, ke neid Sónnu ussup: Teije eest
árráantu ninf árráwaltetu / Pattu Andisand-
missef. Ent ke neid Sónnu ei ussu, ehk sest katšite mót-
ley, se om Umbuskitt, ninf ei olle mitte óigede walmistetu:
Sest se Sónna, Teije eest, pürowáp selgid usklikku
Süddámid.

264. Kuis hendá Inniminne óigede peáp walmis-
tama/ et temmá púhhá Öddango: Sööm Aiga
wois tullulikkult wasta wotta?

Inniminne kiusake hendá essi, ninf söge nida sest Lei-
wást, ninf joge sest, Karrikat. 1. Kor. II, 28.

265. Kuis se Kiusáminne sünnip?

Jumiminne peap (1.) Jummalá kumme Kássu perrá omma Eho nink Eóód lábbi oyma nink árrákaema, kuis tao temmá neidsammu oim pideánu, wai ei olle.

(2.) Sis peap temmá omma Eóánd óigede árrákaema, kas temmá omme Pattu kigest Suddámest kahhite sep; kuis temmá eddispáide tahhap elladá; kas temmá hendá tóóst Melest tahhap parrandada, wai entfi Pattu sisse jádá.

(3.) Peap temmá ussinaste perrá kaema, kas temmá kumma Eóámega Kristusse Armo pále lodap nink temmá sisse ussup: nink nidade peap temmá temmá perrást Pattu Andshandmist oyma, nink sama.

2. Kor. 13, 5. Kiusage hendá effi, kas teije ussun ollete, kaega hendá effi árrá. Eht es teije hendá effi tunne, et Jesus Kristus teije sissen om.

266. Kas ne woíwa tullulikkule Lawwalle minná / kumma hendá ei kiusa?

Ei woi mitte. Ká kurjaste (sest Saakramendist) sóóp nink joop, se sóóp nink joop hennele effi Sundust, sest et temmá Wahhet ei te Issanda Jhhust. 1. Kor. 11, 29.

267. Kas ne woíwa tullulikkule Jummalá Lawwalle minná / kumma wallato Kombel Pattu sisse jáwá?

Ei woi mitte. Sest KRISTUSSE Jhho kumba meise pühhan Soddango-Eóóm Ajan sóme, nink temmá Berri, kumba meije jome, ei olle mitte seperrást árrá antu nink árráwalleto, et meid se lábbi Pattun nink jummalawallatun Ellun peap kinnitetámá, enge et meid sest peap árrápáitetámá, nink et meije peáme mahha játmá Pattu Orjust.

268. Kunnas nisuggune Riufaminne nat.
 .Eatae?

Essi árrálikkust sis, kui Pattale mindás.

269. Mes om pattale káúmá?

Omnia Pattu Jummalalle, ninl temmá Assemel
 Kerk. Essandalle illestuunnistama.

270. Määrátse Tútkies Pattal: káúmisse mannu
 tarwis omma?

Minna peá (1.) omnia Pattu, ninl et nemmá mulle
 Süddámest haiget tewá, ülles tunnistama: (2.) R R Z.
 S E U S S E perrást Armo ninl Andisandmish pallemá.
 (3.) Wastifest henne ette wótma, ninl ka tootama, lábbi
 Jummalá Armo, omnia Ello parrandada.

271. Kas sinna essi woit neissinatist Tútkist Pat.
 tu; ülles tunnistamisse Sönnu kotto
 seddá?

Minna tunnistá ülles, et minna olle rassedaste Mötte;
 Sönnu ninl Eöga Pattu tennu, ninl sega Jummalá
 Wibha ninl Nuhtlust árrátenu. Ent minna kahhitse
 omnia Pattu ligest Süddámest, ninl palle neide Andis-
 andmish Kristusse perrást, ká minno Pattu cest om árrá-
 tolu. Minna tahha eddispáide hendá parrandada. Ar-
 mas ZUMMEL, anna mulle se tarbish omnia pühhá
 Waino!

272. Kas minna sis woi perrást seddá Pattu ülles;
 tunnistamish, kindmáste usku / et minno Pattu
 omnia rööste andish antu konna Kerk.
 Essand mulle neid andish
 annap?

Kötwaste. Cest R R Z E U S om ommale Kerk-
 alle seddá Ammetit andnu, ninl Kerk tallitap seddá lábbi
 Netu Juttusse Ammeti.

Matt. 18, 18. Tõttelikult minna ütles teile: Mes teije eäle Ma
 pääl sade keitmä, se peap ka Taiwan ollema keidetü. Nink
 mes teije eäle Ma pääl sade pääsmä, se peap ka Taiwan ollema
 päästetu.

Jan. 20, 23. Kelle teije Pattu andis annate, neile omma nemmä
 andis antu, nink kille teije Pattu kinnitäte, neile omma nemmä
 kinnitetu.

Sest Tootussest peä minna hendä Ussun rõmustama,
 kui Kerl; Essand minno Pattu mulle andis annap.

2. Kor 5, 19. 20. JUMMAL olli KRISTUSSE sisse
 nink leppit Ilma hennega ärrä, nink ei arwa neile mitte neide
 Pattu, nink om meije seän ülles säädnu Leppetämisse Sõnna.
 Sis olleme nüüd Kässu KRISTUSSE assemel, sest JUM-
 MAL manitses meije läbbi; sis palleme nüüd KRISTU-
 SSE assemel, laske hendä leppitädä Jummalaga.

273. Ent kas minna hendä woi Pattu Andis andi-
 missest rõmustada, kui minna omme Pattu
 ei kahhetse/ ei mõtle ka hendä par-
 randada?

Ei woi joht. Sest kui minna Süddämest hendä ei
 tahha varrandada, nink siin Jummalalle omma Suga-
 seddä toota, sis püüwä minna ennege Jummalat nink
 Janimissi pettä. Nink sis om nisugune Pattal: Käi-
 minne säräne Pat, kumba Jummal ajalikkust nink igga-
 weš nuhtlep.

Esa. 29, 13. 14. Seperräst et sesnave Rahwas omma Suga-
 minno mannu lähhünes, nink omme Huuldega minno aumul-
 tap, ent neide Süddä lawwen minnuust ärrä om, nink pelgawä
 minno Janimiste Kässude perrä, kumbe nemmä oppetawa, sisse
 tahha minna ka sesinatse Rahwaga immelikult ümbrelawwä
 immetaolikkust nink immelikult.

Hom

Hommungo-Öddango-nink
Sööm-Nia Palwuffist.

274. Kuis meije kii omma Ello Päiwi peäme!
 nakkama nink löppetama?

Sämelikko Palwuffega. Seperräst om lä' Homo-
 mogunne nink Öddangunne Palwus pühhä
 -aste: Oppussen ette kirjotetu.

275. Mes sinna Hommogult nink Öddangult peäe
 reggema/ kui sinna üllestöffer ehk
 maggama läät?

Minna peä pühhä Kisti henne ette heitmä, nink üt-
 semä: Niüd önnistago minno **JUMMAL** Issä, Poig
 nink pühhä Waim. **AMEN.**

276. Melles sinna Kisti henne ette heidät?

Minna ei te teddä mitte seperräst henne ette, et miä na-
 peäh möttema, Kisti sissen ütte essi ärrälikko Wäe ehk
 Jowwo ollewat, minno arwitama nink kaitisma; enge
 minna algata se man omma Meelde omma **IS-**
SANDAE KRISTUSE, ke Kisti päle mine
 no Pattu perräst om podu, nink tunnista sega ülles,
 et minna ütfindä temmä läbbi Appi nink Önnistust
 otsti.

277. Mes Mörte es sul neide Sönnuga om/ kui
 sa ütlet: Niüd önnistago minno
JUMMAL?

Minna teni hennele eggä päiwä omma Pat-
 tuga Jummalä Sundust nink Wannet/
 se wasta palle minna Jummalat / et temmä
 S minno

minno peap õnnistama / nink minna anna
 bendõ Jummalala Raitsmiss: nink Tahtmiss
 alla / et minna minno õ nink Päiwä tabbas
 wallitseda / nida kui teminä essi tunnep nink
 tabhap. Sest minna tija rõõst / et teminä ei
 sa üttele Kurja minno päle toma / konna temi-
 nä minno armolinne Essä oin.

278. üttele mulle sid omma Zomitungo nink
 Öddango Palwet?

Minna tännä sinno / armas taitwane
 Jäsa / täbbi JESUSSE KRISTUS-
 se / sinno arma Poja meile JESUS-
 DA / et sinna minno minnewäl Sõl
 (Päiwäl) ni armolikkult ollet hoidnu
 nink taitnu. Minna päle sinno / sinna
 tabbas mulle andis anda kii minno Pattu/
 Surabega minna sinno õlle wiibastanu ;
 nink sinna tabbas minno ka se sinatset Päi-
 wäl (Siel) ni armolikkult hoita / Pattu/
 Häütuse nink tige Kurja eest / et kii minno
 Mõste / Eõnna / Teggo nink Eõlo sinno
 Meile perräst wois olla. Sest minna
 anna omma Jõho nink Henge / omma
 Kunnigat / ülembid / Wannambit / nink
 kii Krist: Rahwast / sinno jummalikke

11

100

611-3125

